VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VII. Nr. 4 APRILIE 1940

FATĂ DIN PĂDURENI (Hațeg)

Anul VII Cluj, Aprilie 1940 Nr. 4

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg. special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938.

Eroi şi mucenici ai dreptei credinţe*)

de † NICOLAE COLAN

Ce este un erou? Este un om cu o credinţă tare, pe care e gata să şi-o mărturisească în orice împrejurare şi să şi-o apere cu preţul oricărei jertfe.

Credinţa eroică este totdeauna sinceră, mărturisirea ei totdeauna fără rezerve, iar apărarea ei totdeauna împreunată cu suferinţe şi jertfe.

Oriunde lipseşte vr'unul din aceşti factori, nu e vorba de un adevărat eroism. Prin urmare o luptă fără credinţa într'un ideal care s'o stârnească, nu este o luptă eroică, dupăcum o credinţă fără curajul de-a o mărturisi oricând nu este eroică şi dupăcum nu este eroică nici apărarea ei fără pecetea suferinţei şi a jertfei curate.

Demian: Sf. Ion Botezătorul
(Paraclisul Reşedinţei episcopale — Cluj)

Erou poate fi cineva pe orice tărâm al vieţii. De aceea vorbim, cu toată dreptatea, de eroi ai credinţei, de eroi ai ştiinţei, de eroi ai artei, de eroi ai patriotismului, de eroi ai dreptăţii sociale, de eroi ai libertăţii - şi aşa mai departe.

Oricâte aspecte ar avea însă eroismul, obârşia lui nu este decât una singură: credinţa religioasă. Conştiinţa atârnării noastre de Dumnezeu, de ale cărui porunci şi părinteşti îndemnuri suntem obligaţi să ascultăm spre a putea da „răspuns bun la înfricoşatul judeţ" ce va să vină, cu alte cuvinte: conştiinţa nemuririi sufletului, de a cărui mântuire vecinică dorim să ne învrednicim prin bunele strădanii din această viaţă - iată izvorul oricărui eroism, chiar când acest eroism nu are aspect religios. Să ne esplicăm.

Am citit de curând minunata carte „Vânătorii de microbi" alui Paul de Kruif (Trad. de Dr. V. Bologa şi Dr. Lia Dima). Ea ne înfăţişează viaţa marilor descoperitori ai lumii microbilor - Leuwenhock, Pasteur, Koch, Mecnicov, V. Babeş, I. Cantacuzino şi alţii; viaţă urzită din pasionate căutări, din înviforate lupte împreunate cu desiluzii, cu căderi, cu suferinţe sufleteşti şi trupeşti, cu jertfe, la capătul cărora însă răsare totdeauna biruinţa şi rodul ei: mulţumirea sufletească a „vânătorilor", că au izbutit să descopere - şi uneori să răpună - măcar unele fiare nevăzute, cari primejduesc viaţa - şi aşa destul de scurtă şi de năcăjită a omului.

Să ne întrebăm acum: Ce putea să îndemne şi să determine pe aceşti oameni să-şi aleagă de bună voie drumul unei atât de primejduite vieţi, împreunate cu atâtea privaţiuni şi eroice eforturi? Perspectiva de a se îmbogăţi? Dar ultimul doftoraş de provincie putea câştiga - după uzanţele vremii - mai mult decât aproape oricare dintre aceşti autentici eroi ai umanităţii! Ambiţia renumelui? Dar asta şi-o puteau mulţumi pe alte căi, mult mai uşoare - cum este reclama - mai ales dacă şi-ar fi pus nădejdea şi în binevoitorul concurs al... norocului, care adeseori saltă, în chip capricios, pe unii oameni din anonimat pe cele

*) Conferinţă rostită la Teatrul Naţional din Cluj, în Dumineca Ortodoxiei din 1940.

mai înalte piscuri ale celebrităţii.

Recunoştinţa istoriei? Sau a urmaşilor? Poate. Dar şi istoria e scrisă de oameni, prin urmare e fatal lipsită de obiectivitatea desăvârşită, iar urmaşii îşi vor avea şi ei năcazurile lor şi, covârşiţi de aceste năcazuri, îşi vor uita repede de înaintaşii lor strădalnici.

Nu acestea, deci, nici alte motive similare au stârnit nepotolita pasiune ştiinţifică, esceptionalul eroism al „vânătorilor de microbi“, ci iubirea de oameni izvorită din porunca Evangheliei, conştiinţa datoriei de-a uşura suferinţele semenilor spre a câştiga cununa vredniciei de a-şi fi chivernisit bine talantul, ca să poată aştepta apoi cu seninătate judecata Domnului.

Incă odată: credinţa religioasă este rezortul principal care stârneşte entuziasmul jertfelnic al celorce-şi inchină viaţa cercetărilor ştiinţifice. Adevărul acesta il confirmă şi faptul, că numărul covârşitor al marilor celebrităţi din lumea ştiinţifică il alcătuesc oameni cari cred in Dumnezeu şi in destinaţia vecinică a sufletului omenesc. La noi ca şi la alte naţii deopotrivă.

După cum am arătat originea religioasă a eroismului ştiinţific, am putea dovedi şi originea religioasă a altor fel de eroisme, incluziv cel patriotic. Această dovadă ne-o serveşte de altfel din plin şi experienţa zilelor noastre, in cari un popor mic la număr, dar mare prin credinţa sa in Dumnezeu (Finlandezii) a fost in stare să săvârşească fapte de strălucire legendară, făcând mărturia unui patriotism care va rămânea in istorie.

Dacă credinţa curată şi puternică este izvorul tuturor virtuţilor şi deci al tuturor eroismelor, e natural ca ea însaşi să fie apărată eroic de ceice o ştiu preţui ca pe cea mai scumpă comoară a sufletului omenesc.

Neamul românesc a ştiut-o preţui totdeauna; de aceea a şi apărat-o totdeauna cu preţul celor mai crunte suferinţe şi al celor mai bogate jertfe. Şi dacă dreapta noastră credinţă străluceşte şi astăzi în toată puritatea şi puterea ei iniţială, dacă ea e cinstită şi astăzi ca cel mai preţios factor al solidarităţii noastre naţionale, ca cel mai nemincinos îndreptar al vieţii noastre pământeşti şi al mântuirii noastre cereşti – asta se datoreşte nesfârşitului şir de mărturisitori, de eroi şi de mucenici ai legii lui Hristos, pe cari i-a zămislit neamul nostru ca nici un alt neam de pe lume.

Nici nu se putea altfel. Neamul nostru n'a fost adus la ascultarea legii lui Hristos prin vr'o siluire din afară, in vr'una din epocile cari alcătuesc zbuciumata lui istorie. El n'a fost increştinat – ca alte neamuri – prin vr'o poruncă împărătească sau prin foc şi sabie. El n'a avut o viaţă precreştină, ci *s'a născut* creştin. In structura sa sufletească creştinismul ortodox a intrat ca un element organic, congenital, e t n i c. Şi fiindcă epoca de naştere a neamului românesc se acopere cu epoca creştinismului primar, comoara evanghelică a creştinismului a intrat în sufletul neamului nostru în toată curăţenia şi frumseţea ei dumnezeiască. Ortodoxia, cu toate vârtuţile ei, i-a intrat oarecum în sânge, devenind un factor biologic naţional, făcând să dispară aproape cu desăvârşire reminiscenţele păgâne daco-romane ale componentelor lui etnice. Ori chiar când aceste reminescenţe formale sunt vizibile, semnificaţia lor este increştinată.

De când există, Românul s'a închinat lui Hristos; decând există, el a fost pacinic, bun, răbdător, îngăduitor in raporturile sale cu străinii. A trăit în sărăcie; cu bunurile pământului pe care l-a lucrat s'au înfruptat de cele mai multeori tocmai impilătorii lui. Chiar revoluţiile în cari l-a îmbrâncit de câteva ori istoria, le-a făcut cu scopuri idealiste: s'a răsvrătit pentru libertate şi credinţă, nu atât pentru a-şi cuceri o mai uşoară şi mai confortabilă viaţă a trupului. El a ştiut totdeauna, că omul nu se foloseşte cu nimic dobândind „lumea“ şi pierzându-şi sufletul. (Matei 26, 16). De aceea de multeori a stat la tocmeală cu semenii săi străini, când a fost vorba de stăpânirea bunurilor acestei lumi. Când a fost vorba de sufletul său şi de bunurile acestui suflet însă, niciodată nu a stat la tocmeală decât cu Dumnezeu, că dela El il are, în stăpânirea Lui e şi la El trebue să meargă, neprihănit, dacă se poate aşa cum a ieşit din mânile Ziditorului.

El mai ştia ceeace a spus Mântuitorul: „Tot celce mă va mărturisi pe mine înaintea oamenilor, mărturisi-l-voi şi eu înaintea Tatălui meu care este în ceruri, iar celce se va lepăda de mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda şi eu de dânsul înaintea Tatălui meu care este în ceruri.“ (Matei 10, 32–33). Şi iarăşi: „Nu vă temeţi de ceice ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, ci Vă temeţi mai vârtos de Celce poate să piarză şi trupul şi sufletul în gheenă.“ (Matei 10, 28.)

Toate aceste porunci evanghelice şi altele asemenea lor, le-a ştiut neamul românesc din cea mai fragedă pruncie a existenţei sale. S'a născut doar cu ele. Le-a ştiut şi le-a păzit cu conştiinţa că face lucrul cel mai sfânt din lume.

Cu foarte rare escepţii, Românul nu şi-a vândut sufletul, nici legea prin care se mântue acest suflet. Mai bucuros a îndurat toate suferinţele,

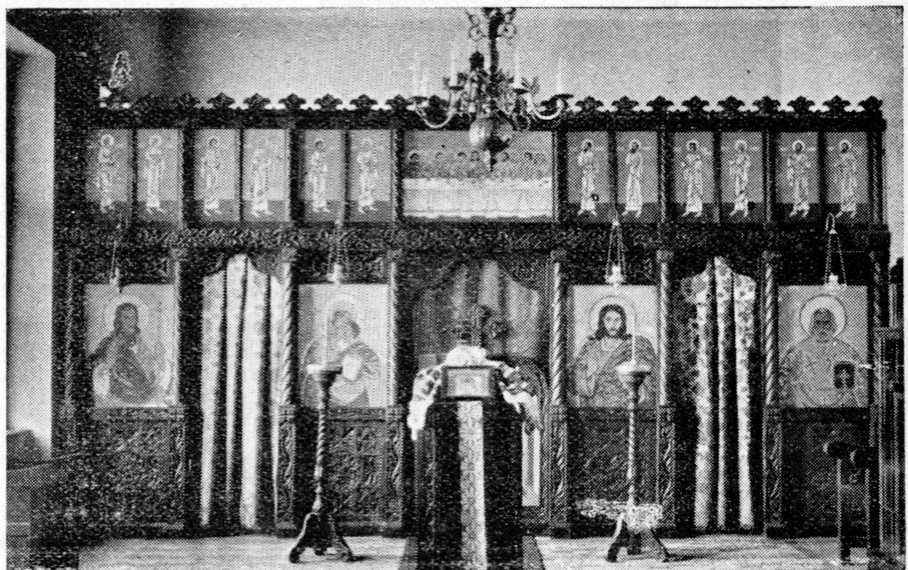
Demian: Maica Domnului cu Pruncul (Paraclisul Reşedinţei episcopale — Cluj)

toate caznele, până la moarte. Şi, vai, de câteori i s'a dat îndureratul prilej pentru această eroică ţinută şi faptă! Căci nu numai din punct de vedere politic, ci şi din punct de vedere religios am fost aşezaţi – cum spunea bătrânul cronicar – „în calea tuturor răutăţilor"; de aceea, pentru apărarea dreptei credinţe am suferit dela păgâni şi dela creştinii eretici de o potrivă. Lungile şi crâncenele lupte de apărare a legii strămoşeşti împotriva vrăjmaşilor au sculat din sinul neamului nostru eroi şi mucenici, cărora nu le găsim asemănare decât doar în epoca eroică a creştinismului primar. Aceşti mucenici ai dreptei credinţe sunt de toate stările şi de toate chemările: Voevozi şi ţărani, Vlădici şi preoţi şi călugări simpli, negustori şi ciobani, bărbaţi şi femei. Numărul lor este nesfârşit. Nu-i putem pomeni aicia pe toţi. Ii va pomeni Domnul întru împărăţia sa cea cerească. Să ne mulţumim deci de astădată numai cu scurtul pomelnic al câtorva. Să privim, din acest punct de vedere, chipul vieţii unui Voevod, al unui Mitropolit, al unui preot, al unui ţăran şi al unui grup de femei, chipuri schiţate numai, nu zugrăvite pe'ndelete, căci zugrăvirea amănunţită a acestor chipuri – oricât de frumoasă şi de folositoare ar fi – ne-ar pretinde o prea îndelungată zăbavă.

*

Voevodul, a cărui eroică săvârşire din viaţă voi înfăţişa-o în câteva cuvinte, este Brâncoveanu Constantin.

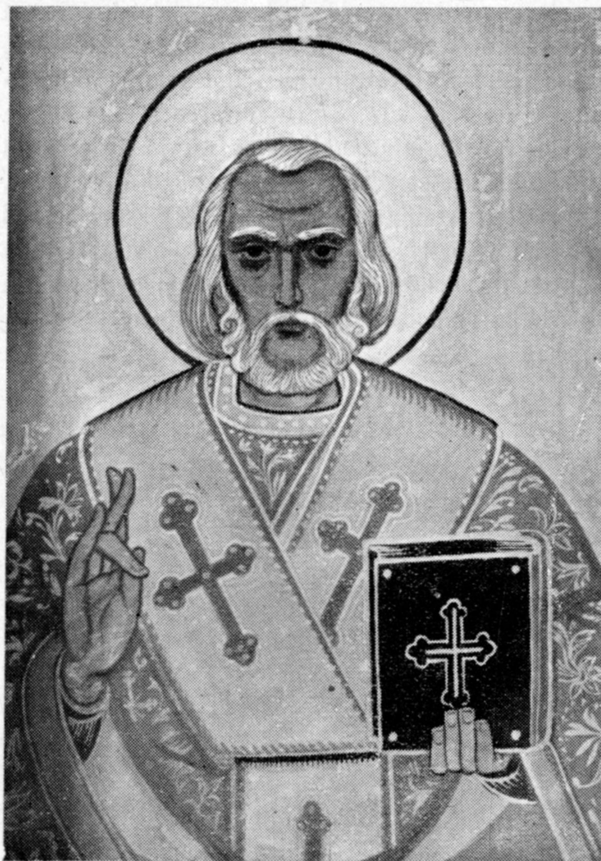
Născut din viţă boerească, a trăit boereşte şi a murit domneşte, în cel mai înalt şi creştinesc înţeles al cuvântului. Domnia lui (1688–1714) destul de lungă faţă de îndătinata lungime a domniilor româneşti din timpul său, a fost o adevărată binecuvântare pentru Ţara Românească. Căci măcar că – după spusa cronicarului (Radu Popescu) – „în toate a avut noroc fiind bogat, frumos la chip, la stat... cu minte mare, rude multe (având) fii, fete din destul, gineri, nurori aşijderea, cinste mare şi în boieria lui şi în domnia ce a domnit"... nu s'a semeţit, nu s'a trufit, nu s'a învârtoşat întru inima sa şi nu s'a zgârcit întru avuţia sa, ci şi-a risipit cu creştinească dărnicie şi înţelepciune ajutoarele sale pentru durarea şi bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu biserici numai în ţară, ci şi în îndepărtatele laturi ale Răsăritului ortodox, cum a fost Arabia şi Iberia. In Ţara Românească a restaurat o seamă de mănăstiri, înzestrându-le cu podoabe artistice de mare preţ şi a durat din nou o mulţime de lăcaşuri de închinare.

Demian: Iconostasul Reşedinţei episcopale din Cluj

La fel de darnic a fost şi faţă de Transilvania, în care a reparat biserica din Ocna Sibiului, zidită de Mihai Viteazul, a zidit apoi biserica din Făgăraş (răpită mai târziu de uniţi), precum şi sfântul lăcaş al Mănăstirii Sâmbăta de jos, surpat de tunurile generalului Bucov şi rezidit de curând, cu o pilduitoare pietate, de I. P. S. Mitropolit Nicolae. Şi alte multe danii a făcut cucernicul Voevod. De aceea marele Mitropolit cărturar Antim Ivireanul îl putea lăuda cu toată dreptatea numindu-l „coroana tuturor domnilor" şi spunându-i: „Precum Cel întru un nume cu Măria Ta, slăvitul şi de Dumnezeu încununatul marele şi întocmai cu Apostolii, Constantin întâiul împărat al creştinilor n'a ţinut cu puterea omenească schiptrul împărăţiei, ci numai cu singură nebiruită putere a Impăratului ceresc, într'acelaş chip şi Măria Ta, ca un iubitor de Dumnezeu, nu nădăjdueşti a chivernisi trebile domniei cu ajutorul şi cu înţelepciunea domnească, ci chemi şi ajutorul cel de sus."

Şi totuşi această domnie de o impresionantă frumuseţe creştinească a avut un sfârşit dintre cele mai tragice. Din porunca sultanului turcesc, în Săptămâna Patimilor anului 1714 Constantin Brâncoveanu a fost dus la Constantinopol şi aruncat în temniţa cu 7 turnuri. Aici a fost ţinut şi silit

Demian: Sf. Ierarh Nicolae

să'ndure cele mai cumplite chinuri până în ziua de Sfântă Mărie a aceluiaş an, când cu inima părintească sfăşiată de durere a trebuit să fie martorul uciderii celor patru fii şi a ginerelui său. Pe urmă i s'a tăiat şi lui capul.

Cronicarul spune, că înainte de cumplitul măcel Constantin Brâncoveanu a adresat copiilor săi următoarele îndemnuri, în cari durerea părintească îngădue biruinţa eroismului creştinesc: „Fiii mei, fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem încai sufletele. Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei şi nu băgaţi seamă de moarte. Priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară au murit. Credeţi tare în aceasta şi nu vă mişcaţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţa şi lumea aceasta. Aduceţi-vă aminte de Sf. Pavel ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos. Acuma dară, o, dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre".

Cei dintâi trei fii au îndurat muceneasca moarte fără vr'o împotrivire sau vr'o dorinţă izvorită din ispita cărnii. Al patrulea însă – era, bietul, numai de 12 ani – se arătă gata să se facă turc, numai să poată scăpa cu viaţa. Dar îndureratul tată a avut legendara putere sufletească spre a-l opri spunându-i: „Din sângele nostru n'a mai fost nime care să-şi peardă credinţa. Mai bine să mori în legea ta creştină, decât să te faci turc".

Ca nişte mucenici adevăraţi ai legii noastre sfinte – aşa s'au săvârşit din viaţă Brâncovenii – tata, fiii şi ginerele deopotrivă. Trupurile lor au fost aruncate pradă peştilor mării. Ci nişte pescari creştini au isbutit a le culege şi a le scoate din mare, iar credincioasa văduvă a lui Constantin Brâncoveanu, Doamna Maria, le-a adus în ţară şi le-a aşezat spre vecinica odihnă în biserica „Sf. Gheorghe nou" din Bucureşti.

Mucenicescul chip al lui Brâncoveanu trăieşte viu şi astăzi în conştiinţa neamului. Şi va trăi în veac. Fiindcă duiosul viers popular va cânta în veac adevărul:

„Să ştiţi c'a murit creştin
Brâncoveanul Constantin!"

*

Să trecem acum din Tara Românească în Transilvania, pentru a cunoaşte eroismul vieţii creştineşti a Mitropolitului Sava Brancovici.

Mlădiţă a unei distinse familii de preoţi şi vlădici, a cărei obârşie fratele său Gheorghe, cronicarul, voia s'o coboare până la despotul sârb Gheorghe Brancovici din veacul al cincispreze-

celea, Simion Brancovici, (asta era numele său mirenesc) s'a învrednicit de-o aleasă educaţie religioasă în casa părintească din Inău, unde tatăl său Ioan, căpitan de oaste, i-a împărtăşit – la vârsta potrivită – şi învăţătura dumnezeeştii Scripturi. Adăogând la această constatare şi faptul că după moartea tatălui său mamă-sa s'a călugărit, vom înţelege uşor cât de mult s'a putut întări în casa părinţilor săi tinărul Simion în dragostea pentru pravoslavnica lege creştinească, pe care mai târziu, ca Mitropolit, o va sluji şi o va apăra cu multă iscusinţă şi cu o impresionantă jertfelnicie.

In tinereţe a umblat mult şi a 'nvăţat mult. A călătorit prin Ungaria, Bulgaria şi Serbia, pentru a se opri la Mănăstirea Comana din Ţara Românească, unde se retrăsese unchiul său Longhin, iscusitul zugrav de icoane. Dar n'a putut zăbovi mult în atât de draga linişte mănăstirească. A trebuit să se întoarcă la Ineu, unde se ivise „mare scârbă şi ciumă aducătoare de moarte", pe urma căreia au pierit atât tatăl său, cât şi doi fraţi şi o soră. La stăruinţele mamei sale şi ale credincioşilor din Ienopole se căsători şi ajunse protopop al acestei cetăţi.

După moartea soţiei sale – în 1656 soborul de preoţi şi mireni adunaţi la Alba-Iulia l-a ales Mitropolit al Românilor din Transilvania, iar în ziua Inălţării Sfintei Cruci Mitropolitul Ungro-Vlahiei, cu împreună lucrarea unui mare număr de vlădici străini şi români i-a împărtăşit darul arhieriei.

Mitropolitul Sava Brancovici şi-a păstorit cuvântătoarea turmă de-alungul domniei mai multor principi ai Transilvaniei.

Datorită propriei sale iscusinţe, legăturilor politice pe cari le-a întreţinut cu Ţara Românească şi cu puternicul imperiu moscovit, ca şi preţiosului ajutor al fratelui său Gheorghe – cu largi legături şi el, în ţară şi în străinătate – Mitropolitul Sava a dus-o binişor cu aceştia. Cel puţin un şir de ani. Cu necontestata sa autoritate s'a putut smulge de sub obligaţia listei de „ponturi" pe care principii calvini obicinuiau să le impună vlădicilor români, spre a atrage pe fiii neamului nostru în apele calvinismului şi prin aceasta să-şi întărească şi propria lor situaţie politică. Astfel el a putut să-şi împlinească – în relativă linişte – păstoriceasca sa misiune, luând, direct sau prin legiuitul sobor, măsurile de lipsă menite să rostuiască şi să îndrumeze viaţa clerului şi poporului credincios în alvia unei frumoase propăşiri religioase şi culturale.

Incontestabil, Sava Brancovici rămâne cel mai mare vlădică al Transilvaniei – până la Mitropolitul Angrei Şaguna.

Francisc Şirat: Intoarcere dela târg

„Buna linişte a văzduhurilor" confesionale a dăinuit şi în primii ani ai domniei Principelui Mihail Apaffi, întreţinutul Turcilor. Mitropolitul Sava ştiu să smulgă şi dela acesta anumite îngăduinţe şi favoruri pe seama preoţilor săi – inclusiv încuviinţarea pentru sine de a face o călătorie la Moscova în 1668, ca să adune milă spre obşteştile trebuinţe ale Bisericii sale sărace.

Din capitala Rusiei, unde a avut norocul să fie de faţă la un mare sobor vlădicesc, cu o mulţime de patriarhi, mitropoliţi şi episcopi „nu numai din ţara Moscovei... ci şi dela alte neamuri", Mitropolitul Sava s'a întors în Transilvania încărcat de bogatele daruri primite dela Ţarul Alexei Mihailovici şi cu sufletul plin de admiraţie pentru legea pravoslavnică al cărei propoveduitor şi paznic şi mai entuziast avea să devină de-aci 'nainte.

Dar în Transilvania îl aşteptau zile amare. Preotul calvin Mihail Tóföi (Tofeu) dela curtea princiară, aducându-şi aminte de îndatoririle sale prozelitistice, a izbutit, prin diferite uneltiri şi acuze, să înduplece pe Apaffi, ca să impună şi Mitropolitului Sava umilitoarele condiţiuni calvinizante pe cari a trebuit să le îndure înaintaşii mai apropiaţi ai acestuia; încercata lui isteţime însă îi

ajută o vreme să ocolească împlinirea acestor aspre condițiuni, care vizau confiscarea întregii lui independențe ierarhice în favorul episcopului calvin și a soborului lui de pastori unguri.

Văzând unele ca acestea, dușmanii de moarte ai Mitropolitului Sava au purces pe altă cale cu uneltirile lor. L-au pârit pe acesta la Apaffi, că a participat împreună cu fratele său Gheorghe la un complot politic împotriva Principelui, complot în fruntea căruia se găsia Paul Béldi. Emoționat de-o asemenea pâră, Apaffi orândui, în 2 Iulie 1680, un scaun de judecată la Alba-Iulia. Președinte al acestui scaun era Petru Alvinczi, protonotarul Principelui, iar membri protopopul calvinesc Ioan Veresmarty din Benic și protopopul mitarnic și trădător Ion Zoba din Vinț, precum și mai mulți preoți și mireni de aceeaș teapă. Slujba de procuror o făcea trimisul superintendentului M. Tóföi, (Stefan Palos), iar întru apărarea Mitropolitului, care era greu bolnav, veniră fratele său Gh. Brancovici și Pater Ianăș.

Mitropolitului i s'au adus cele mai grave învinuiri: „că a lăsat mănăstirea Bălgradului a se pustii, a se strica și a se surpa, și a părăsit neîngrijită tipografia limbii românești și alte bunuri și venituri ale suszisei mănăstiri, sau neîngrijindu-le sau risipindu-le, le-au prăpădit", că duce viață întru necurăție - și alte asemenea învinuiri, toate născocite din senin de neînduraţii săi vrășmași.

In dosul acestor acuze însă sta ascunsă teama de Mitropolitul adversar al Turcilor cari ocroteau pe Apaffi, ura față de entusiastul apărător al ortodoxiei transilvane și lăcomia boierilor unguri după averea fraților Brancovicești. Ascultând de mincinoasele învinuiri și de porunca lui Apaffi, soborul de judecată dela Bălgrad l-a osândit pe Mitropolitul Sava la depunerea din scaun, la confiscarea averii lui și la închisoare - de care avu parte mai târziu și fratele său Gheorghe, căruia încă i s'a confiscat averea. Spune acesta în cronica sa, că deși Mitropolitul Sava „era zăcător de boala podagrei, îl așezară pe un cal și îl duseră așa cu batjocură în pretoriul ighemonului, unde fu închis în temniță".

După puțină vreme Gheorghe Brancovici izbuti să fugă în Țara Românească. Bătrânul său frate însă rămase în Transilvania, ca să îndure mucenicește cruntele prigoane și umiliri venite asupra sa dela Apaffi și dela uneltele lui calvine.

După mărturia cronicarului ungur Cserei - „pe bietul nevinovatul Vlădic l-au scos dela închisoare și numai în cămașă și ismene atâta l-au corbăcit, până s'au rupt și au căzut cămașa, ismenele și carnea depe dânsul, pentru care ne mai putându-și ținea lipsa cea firească a trupului, a trebuit, mișelul, să moară".

Amănuntele și controversele istorice asupra sfârșitului vieții Mitropolitului Sava Brancovici nu ne interesează aici. Ceeace trebue să reținem este adevărul, că acest Mitropolit a trăit viață de erou și s'a săvârșit întru moarte mucenicească pentru dreapta credință.

*

Să trecem acum într'o altă epocă, în veacul al 18-lea, al celor mai crunte persecuții religioase din câte a îndurat vr'odată credincioșii Bisericii noastre dreptmăritoare.

Prigoanele până la sânge și moarte ne-au venit de astădată dela curtea catolică a Habsburgilor din Viena, curte care era stăpână și peste Transilvania și care a deslănțuit în pomenitul veac un războiu sistematic și din caleafară de crâncen pentru convertirea - cu sabia și cu tunul - a Românilor „schismatici" la Biserica Romei. Dar tocmai fiindcă în acest veac prigoanele religioase au fost mai sălbatice - ele au stârnit și cea mai îndârjită împotrivire în sufletele dreptcredincioșilor fii ai neamului nostru, din rândurile cărora s'a ridicat o întreagă oaste de eroi și mucenici ai legii strămoșești. Profilul măreț al acestor eroi și mucenici îl zugrăvește cuceritor de frumos ilustrul academician Prof. Silviu Dragomir în monumentala sa lucrare „Istoria desrobirii religioase a Românilor ardeleni în secolul al XVIII-lea" (vol. I. Sibiu 1920. Vol. II. Sibiu 1930), lucrare pe care Părintele profesor Ioan Lupaș cu drept cuvânt o numește „un emoționant martirologiu al ortodoxiei românești".

Cum însă mucenicia religioasă a Românilor transilvani din veacul al 18-lea a fost pusă la cale cu împreună lucrarea unor frați ai noștri, expunerile mele în această parte a conferinței vor fi mai sumare și cu anumite reticențe, pentruca și durerea ce-o vor stârni aceste expuneri să fie mai domoală.

Să lăsăm deci la o parte pe inviforatul călugăr Sofronie, a cărui revoluție nesângeroasă a aprins conștiințele ortodoxe din întreg cuprinsul Transilvaniei, pregătind pe țărani și pe preoți deopotrivă pentru eroica apărare a dreptei credințe. Să pomenim doar cu numele și pe popa Moise Măcinic din Sibiel și pe popa Ioan din Aciliu și pe Protopopul Ioan din Sadu și pe popa Cosma din Deal - și să ne oprim câteva clipe asupra mucenicescului chip al popii Ioaneș din Galeș, aruncat în temniță de veci la Kufstein. Ne oprim la el numai ca la o pildă; nu fiindcă n'ar mai fi fost și alți eroi pe potriva lui.

George Vânătoru: Compoziţie

Popa Joaneş a fost preot în Galeşul din preajma Sibiului. Legea dreptmăritoare a neamului din care făcea parte îşi găsise în sufletul lui un altar neîntinat. O propovăduia cu toată însufleţirea şi dincolo de raza parohiei sale şi era gata s'o apere cu preţul oricăror jertfe, dupăcum a şi dovedit-o.

La 16 Aprilie 1756 episcopul greco-catolic îl pâra pe popa Ioaneş guvernului, că face agitaţie împotriva unirii. Asemenea denunţuri i se mai făcuseră însă. Deaceea tinărul preot nu se va fi prea emoţionat de aceasta, mai nouă. Intr'adevăr la porunca guvernului magistratul din Sibiu a trimis la Galeş o ceată de călăraşi şi plăieşi ca să-l aresteze. Popa Ioaneş însă scăpă de astădată din mâna zbirilor. Mai mult decât atâta: el trimise saşilor dela Sibiu o adresă de protest, ale cărei cuvinte iscusit stilizate n'au putut răsări decât dintr'un suflet împodobit cu virtutea celei mai desăvârşite demnităţi personale.

„De veţi întreba de mine – spune cuviincios, dar demn popa Joaneş în această adresă – pentruce n'am venit la Măria Voastră de faţă, de-aţi fi poruncit cu altă socoteală, cu linişte, după cum ieste poruncă dela Prea Inălţata Maică Crăiască, eu aş fi venit şi aş veni. Iară mânând călăraşi şi plăieşi noaptea, ca la un hoţ, iară nu ca la un preot nevinovat, pentru aceasta în arişte nu voi veni, că nu sunt tâlhariu".

Primejdia de care scăpase însă îl păştea mai departe. Abia a trecut o lună de zile dela amintita dată şi popa Ioaneş fu arestat şi dus la Sibiu. De aci fu transportat în închisoarea din Deva, iar în toamna anului următor 1757, fu trimis cu escortă ostăşească la Graz.

Aşa dispare popa Joaneş „din şirul luptătorilor noştri – spune d-l S. Dragomir în amintita sa lucrare – şi numai tovarăşii săi îşi mai aduc aminte din când în când de el, reclamând zadarnic eliberarea lui din temniţă. Intre zidurile mucede ale cumplitei fortăreţe din Kufstein, popa Ioaneş a suferit, până la sfârşitul vieţii temniţă grea, ofilindu-şi tinereţea în aşteptarea izbăvirii pe are nu avea să o mai apuce".

*

In bezna aceleiaşi temniţi şi-a măcinat cei peste 30 de ani din urmă ai vieţii sale şi luminatul ţăran din Sălişte, Oprea Miclăuş. Numele lui va fi trecut cu cinstea cuvenită în pomelnicul eroilor strămoşeştii noastre credinţe. Iar numele nenumăraţilor lui fraţi întru mucenicie, de cari istoria nu pomeneşte, vor fi scrise în împărăţia cerurilor, unde nu e uitat nime din ceice în această viaţă lupta cea bună au luptat, păzind credinţa.

*

Şi acum, pentru a-mi împlini făgăduiala dela începutul acestor expuneri, se cuvine să închei cu câteva cuvinte despre un grup de femei din satul Colun.

Ce-au făcut aceste femei, ca fapta lor să fie vrednică de răbojul istoriei?

Iată scurta poveste a eroismului lor:

Abia doi ani după arestarea popii din Galeş, despre care vorbirăm adineaori, s'a întâmplat în satul Colun de pe malul drept al Oltului, ceeace

s'a întâmplat în această epocă în foarte multe sate din Transivania bântuită de năpasta cruntei propagande catolice.

Cu toate că credincioşii din Colun nu părăsiseră dreapta credinţă, li se dase un protopop unit, nu numele Lascu, luându-li-se şi biserica. Nedreptatea aceasta a tulburat adânc sufletele credincioşilor. Pentru a oblici modrul cum să reintre în stăpânirea sfântului lăcaş, câţiva fruntaşi ai acestora s'au adunat în casa lui Moisin Roşca, iar mai târziu, peste o săptămână, în a lui Maniu Creţul, ţinând îndelungate sfaturi, fără a ajunge însă la o hotărire.

Cum era şi firesc, femeile încă aveau ştire de zdroaba bărbaţilor. De astădată ele au fost mai zăbavnice la vorbă şi mai iuţi la treabă.

In noaptea dinspre 2 Dechemvrie 1759 câteva muieri isteţe cutreerau casele oamenilor din Colun, pentru a pune la cale ceeace avea să se întâmple în dimineaţa amintitei zile. Planul se vede că a fost pregătit precis, până în amănunte, căci dimineaţa, îndatăce se'ncepuse utrenia, toate femeile din sat au purces, de-odată, spre biserică. Erau „ca un nor" – spunea un martor ocular în ziua judecăţii ce-a urmat.

Ajungând la biserică, protopopul unit care slujia a văzut îndată „la cât ii". A ieşit din altar întrebând pe femei, ce vor. Acestea au răspuns, că vor cheile bisericii. După o oarecare împotrivire şi după un destul de aprins schimb de cuvinte, protopopul fu silit să se dea bătut. Dar el denunţă cazul la judele crăesc din Sibiu, cerând să i se dea satisfacţie pentru celece i se întâmplaseră.

Pe urma denunţului au fost arestaţi o seamă de bătrâni din sat, ca şi femeile cari puseseră la cale mica revoluţie din Colun. La judecata care n'a întârziat prea mult curajoasele femei au mărturisit, că tot ce au făcut au făcut de capul lor, fără ştirea bărbaţilor. Auzind unele ca acestea, judecătorii au lăsat slobozi pe bărbaţi; ci pe femei le-au osândit aspru: pe unele la 15, iar pe altele la 12 lovituri de biciu, în piaţa oraşului. Pedeapsa a fost executată. „Şi astfel, în după-ameaza zilei de 21 Ianuarie (1760) se oferi o privelişte neobicinuită cetăţenilor saşi din Sibiu. Zece ţărance romàne, de toate vârstele, unele mai tinere, altele cu pletele cărunte, fură târâte în piaţă. Acolo, în văzul tuturora, desbrăcate de cojoacele şi de iile bogat înflorite şi de crătinţele atât de caracteristice, fură bătute crunt. Sângele va fi ţâşnit cu putere din trupurile lor plăpânde şi un vaiet dureros se va fi împrăştiat din pieptul celor zece femei martire. Suferinţa lor formează un strălucit epizod în lupta noastră pentru libertatea religioasă şi o pildă netrecătoare de eroism ce merită să fie eternizat". (Dragomir II, pag. 151).

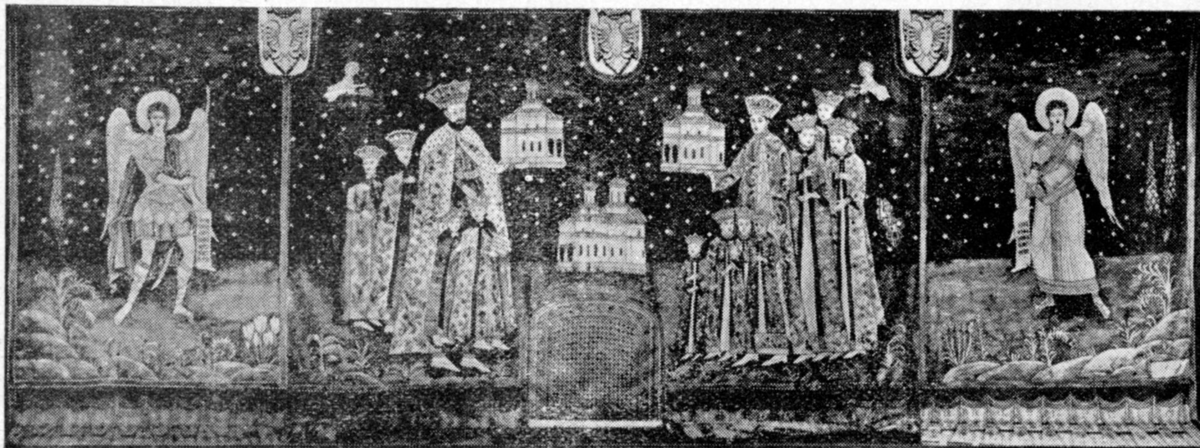
*

Terminând, credem că se cuvine să facem o constatare şi mărturisim o nădejde.

Constatarea este aceasta: O credinţă care a fost în stare să scoale din sânul neamului nostru atâţia eroi şi atâţia mucenici, va trăi în veac mergând din biruinţă 'n biruinţă.

Iar nădejdea care ne mângâie sufletele în aceste zile de înfrăţire şi renaştere naţională – sub înţeleapta oblăduire a M. S. Regelui Carol II – o desprind din cugetele D-voastră, ale tuturora. Bunul Dumnezeu, a cărui milă şi a cărui iubire de oameni este nemăsurată, va face odată – dacă nu pentru vrednicia noastră, măcar pentru suferinţele înaintaşilor – ca iubind unii pe alţii, toţi într'un gând să mărturisim. Să fim una, *cum am mai fost.*

Când va fi aceasta, nu ne este dat a şti. Fiindcă ciasul vremii nu-l întoarcem noi, ci il întoarce Dumnezeu.

Nora Steriadi: Familia Voevodului C. Brâncoveanu (broderie)

SECRETUL UNEI REZISTENȚE

UNIREA FACE PUTEREA

de GRIGORIE T. MARCU

D. Kallio, președintele Finlandei

Faptele sunt cunoscute.

Mă 'ntreb: dece lumea, pe alocuri, numește „tragedie“ epopeea cu dimensiuni de minune care s'a consumat recent în besna nopții polare? Să fie oare așa glorioasa poveste a rezistenței finlandeze?

Dacă cele ce s'au petrecut în împărăția zăpezilor vecinice echivala cu o tragedie, apoi aceasta nu poate fi atribuită nicidecum bravului popor finlandez.

Istoria a trecut în registrul morților destule isbânzi. Locul aceleia din istmul Careliei e tot în cartoanele lui. Și invers: Nici una dintre înfrângerile cu cari s'au soldat marile încleștări de noroade n'a fost atât de puțin „înfrângere“ ca cea suferită de finlandezi.

Incurajată de înlăturarea miraculoasă a unui adversar puternic, capabil s'o țină 'n respect, care i-a devenit subit prieten, și nu mai puțin de haosul care a cuprins statele civilizate ale Europei, angajate într'un răsboiu plin de necunoscute, Rusia sovietică a socotit că e vremea să-și ajusteze granița dinspre nord-vest, pentru a desăvârși securitatea Petrogradului și a marelui ei port militar din apele baltice, Kronstadt.

In acest scop a „convocat“ o delegație a guvernului finlandez — primul care intrase în cauză — la Moscova, pentru a lua act de revendicările sovietice.

N'au fost puțin aceia, cari au și văzut Finlanda cedând și intrând în orbita Rusiei sovietice. Ba unii mergeau mai departe întrebându-se: Cine va urma la rând?

Dar n'a fost așa! In crâncena bătălie diplomatică în care a fost îmbiată „de spate“, să intre, Finlanda a rezistat cu o dârzenie și cu un curaj care a desmetecit toate națiunile mici, iar statelor mari le-a stors expresii de admirație neprecupețită. In clipa în care delegația finlandeză părăsea Kremlinul hotărîtă să nu se mai întoarcă, Europa a fost constrânsă să-și aducă aminte de vârtutea care se chiamă *demnitate*. Toți speriații de până mai ieri, striviți de imaginea puterii formidabile a unei armate pe care doar ceice se luptaseră altădată o cunoșteau așa cum era, își aruncau pălăriile în vânt, vrând parcă să-ți spună cu aerul omului prooroc: „ce-am zis eu?... vezi că Finlanda nu se lasă?“

La 1 Decemvrie, anul trecut, au început ostilitățile ruso-finlandeze. In staulul conștiințelor de pe continent, alte emoții, alte abdicări dela nădejdile ce ne erau scumpe tuturor, alte proorocii brodate pe vechiul motiv: Finlanda va fi rasă de pe fața pământului. Ingrijorarea a sporit și mai mult, când s'a aflat că într'o localitate obscură din Carelia finlandeză, Terioki, pe care marea armată roșie a cucerit-o dintr'un salt, a fost con-

A. Bourdelle: Fragment din „Epopeia poloneză“

stituit un guvern comunist finlandez în frunte cu un Kuussinen, de care lumea nu mai auzise nimic până atunci. Turmentații ideologiei marxiste băteau „cuie" în sensibilitatea și așa destul de bolnăvicioasă a burghezimii de pretutindeni. Campania din Finlanda avea de scop să „elibereze" nefericitul popor finlandez de sub „tirania" câtorva boieri atotputernici, să-i dea pâine 'n loc de coji și să-l mântue pentru totdeauna – iată ce puteai auzi – sau ghici, din anumite șoapte și chiar din unele comunicate de presă.

In dimineața zilei de 2 Decemvrie 1939, sculați cu noaptea în cap, temătorii de oameni au constatat cu surprindere că Finlanda continua să existe. Dimineața aceea s'a repetat de-atunci încoace cel puțin de o sută de ori. In tot acest timp, multe cojoace au fost întoarse pe dos; marii comandanți cari se înfruntă unii pe alții, cu un calm englezesc, de pe meterezele celor două brâe de redute ale frontului de Vest, au fost dați uitării. Finlanda și eroii ei – mareșalul Mannerheim, bronz modelat de vârtuți ostășești; generalul Wallenius, chip tineresc de-un farmec irezistibil și luptător agil ca o panteră; cei trei faimoși generali

Boris Caragea: Sfântul Metodiu

„H" cari călcau, în sectoarele lor, din isbândă 'n isbândă – erau pe buzele lor. Schiori rapizi ca bolizii, nimiceau una după alta atât de lăudatele divizii specializate ale cutropitorilor, sau le asvârleau dincolo de punctele de plecare. Linia ferată Murmansk-Leningrad sărea în aer de șapte ori în săptămână. Fiecare copac din pădurile uriașe ale Finlandei devenise o linie fortificată de apărare și operație a temuților pușcași, cari nimeresc cerbul în ochi... ca să nu-i găurească blana. Oamenii – far cari cădeau ciuruiți de gloanțe în fruntea companiilor lor, dupăce și-au ajutat tovarășii să descopere pe inamic și să-și potrivească tirul; câinii aceia credincioși cari sburau peste omături săniile cu muniții, alimente sau răniți; femeile acelea fenomenale cari împărtășiau idealul de jertfă al bravei Lotta Svärd, – toate, toate elementele acestei neuitate și neegalate simfonii eroice ne-au înmărmurit și ne-au umilit sumeția celorce ne bucurăm de binefacerile păcii.

Dar ne-au și întărit încrederea în ajutorul lui Dumnezeu și 'n puterile noastre.

Convins și el că plănuita plimbare militară în Finlanda promitea să se prelungească la infinit și îngrijorat de reaua impresie pe care o făcea înlăuntrul țării – și aiurea cu atât mai vârtos – neputința armatelor sale de-a străpunge liniile finlandeze, puternicul adversar dela nord-est și-a revizuit curând atitudinea inițială. Și-a sporit efectivele angajate în luptă, a aruncat armata sa valuri-valuri asupra fortificațiilor finlandeze și, în sfârșit, când prestigiul ei militar isbutise să fie cârpit cu petecele câtorva succese locale, Rusia s'a oferit să încheie pace. Germania, dornică de-a o vedea eliberată de sarcinile greului războiu în care se angajase, i-a dat tot ajutorul, pentruca la rândul ei să poată obține materiile prime comandate în Rusia. Statele nordice, Suedia îndeosebi, au fost convinse rapid să sară și ele în ajutor, ca pacea să se încheie fără întârziere.

Pe urma acestei păci Rusia a luat întregul istm al Careliei, cu orașul Viipuri și o fâșie de pământ la Nord de lacul Ladoga; iar portul Hangoe, cu chirie.

Finlanda a fost ciuntită – dar numai trupeste. Marele ei suflet de națiune mică, a rămas neprihănit. Bilanțul moral al acestui războiu îi este cu desăvârșire favorabil.

Rusia – și toată lumea – a trebuit să recunoască fără nicio rezervă mintală, că această mică națiune care s'a purtat cu atâta *demnitate* în vreme de pace, îmbracă 'n vreme de războiu impenetrabila armură a *vitejiei* și a *spiritului de jertfă.*

In crâncenul răsboiu care a contenit la 13 Martie a. c., raportul de forțe a fost de 1 la 45 în favorul Rusiei. Procentul pierderilor reprezintă cam îndoitul acestui raport, pentru Ruși. Aceștia, dupăce s'au încurcat în ițele metodelor moderne de luptă, au revenit la vechea lor tactică: asaltul în massă. Ca să se plinească vorba prinsă de ardelenii cari au luptat în Galiția, din gura rușilor pitulați în tranșeele adverse: „Este rus mult!"

Cu durere, dar și cu demnitate, populația din regiunile cedate Rusiei, a emigrat în massă spre interiorul Finlandei. Și-a părăsit căminul de dragul *libertății,* pentru care au murit atâția bravi, mărturisind încă odată, prin acest gest de-o cuceritoare elocvență, totala ei inaderență la ideologia și metodele comuniste, și increderea deplină pe care o nutrește față de strălucitii ei conducători. Orașele pierdute - în frunte cu Viipuri și Hangoe - vor reînvia în interiorul țării rămasă independentă, ca să fie mărturie peste veacuri despre eforturile titanice făcute de o națiune care vrea să trăiască.

Mâna Domnului s'a intins încă odată peste lume, lovind pe ceice se sumețesc.

Domnul Profesor Nicolae Iorga a rezumat magistral epopeia finlandeză în câteva cuvinte potrivite pe cari le transcriem aici: *„Două, trei milioane de oameni care se ridică în picioare în fața insultei și amenințării. O țară întreagă trăind subt bombe patru luni de zile. Un popor care pleacă în bejenii în mijlocul celei mai teribile ierni. Un tineret care merge cântând la moarte; două mii de ofițeri, în fruntea trupelor, căzând morți la Viipuri. Un suflet care poate rezista la toate îmbierile și ispitele.*

Așa ceva nu s'a mai văzut, și în toate cărțile de morală trebuie un capitol anume: Finlanda!"

*

Unirea face puterea. Iată adevărul care strigă din străfundurile istoriei și care rămâne în veac. Adevărul acesta s'a verificat pe fiecare față a sbuciumatei noastre istorii. E un adevăr valabil oricând și oriunde - adică nu numai în Finlanda, ci și în România.

Dacă l-am înțelege și noi, barem acum, în ceasul al unsprezecelea... Cred că nu s'ar mai găsi nici un ins pe rotogolul pământului românesc, care să nu-și însușască vrerea nestrămutată pe care a formulat-o recent, pentru noi toți, primul ministru d-l Gh. Tătărescu:

Ciuntite să rămână averile noastre, întregi să rămână hotarele Țării!

Ți-am bătut c'un ghiocel în geam

Prieteniei noastre, N.

de EMIL ZEGREANU

Ți-am bătut c'un ghiocel în geam
Să-ți spun că-i primăvara în grădină,
Că râd în zare fluturi de lumină
Și ciripește 'n soare orice ram.

În bratele cireșilor din cale
Azi-noapte îngeri albi au adormit,
Viorile pădurii-au tresărit
Și bolți de-azur se prăbușesc pe vale.

Albini de ceară cresc în orice floare
Și zarea înfrunzește rândunici,
Și pui de melci, fricoși, cu coarne mici
Pipăie razele de soare.

De-mi țin urechea la pământ și-ascult,
Aud cum în adâncu-i astăzi grâul
Și-afundă mii de rădăcini și râul
Își reîncepe cântu-i de demult.

Și dacă vrei să rupi de pe cărare
Vre-un fir de iarbă, simți că el trăiește,
Că este 'n el viață ce svâcnește,
Ca doru 'n inima de fată mare.

Isvoarele cu buze de răcoare
Sărută vre-o mioară însetată,
Și n pragul sării-amurguri de mușcată
Ca o vecernie plâng peste răzoare.

Când stelele se prind cutremurate
În năvodul nopții de tăciune,
În sufletele noastre 'ngemănate
Se aprinde-un cer de rugăciune.

In noaptea sfântă de 'nviere

de TEODOR CICEU

In noaptea ce ne-aduce biruință
S'au deșteptat în noi păreri de rău
Și-apoi cu bucurie și credință
Ne-am împăcat din nou cu Dumnezeu.

In noaptea asta caldă și senină
Cu fiecare clătinat de vânt,
Cerurile ne trimit lumină
Să stăpânească veșnic pe pământ.

Din fiecare mugur se desprinde
Miros dumnezeesc de tămâiere
Și Dumnezeu cucernic ne cuprinde
In noaptea asta sfântă de 'nviere.

„C'OANA SILIMONIA"

de I. GR. OPRIȘAN

Desigur, vorbeau între ei soții Iurașcu, or fi având și alții de suferit din pricina servitoarelor, dar ca noi nu cred să mai fie chinuit cineva de pacostea asta.

Și mai ales Doamna Iurașcu, de câte ori venea vorba de slugi, n'avea pentru ele altă esclamație decât:

— „Hienele! Mi-au mâncat viața hienele acestea!"

Zădarnic încerca soțul să-i spună că sluga, ori cât de nelalocul ei, are și ea suflet. Că trebuie umblat cu dânsa omenește. Că „rău îi cu rău, dar mai rău fără rău". Că, ori cum, trebuiesc luate cu duhul bunătății, ca să-ți poată face o treabă ca lumea. Că-i bună și „autoritatea" din când în când, dar dacă faci abuz, deprinzi servitoarea ca „țiganul cu scânteia..."

— Aș! Suflet ziseși? Ai văzut tu suflet la Rosa, când pentru o neînsemnată dojană ajunsese a ne blestema? Ori ai descoperit așa ceva la Irina, căreia i-am făcut observație c'a spart cuveta nouă de trei mii de lei, iar ea, în loc să-și ceară ertare, a eșit în poartă, a adunat lumea de pe stradă ca la panoramă și m'a batjocorit de parcă ea era stăpână și eu slugă? Sau ai găsit macar un strop de suflet la Marioara, care a plecat într'o noapte la bal, lăsându-te de multe zile bolnav în pat și nemai venind la serviciu nici până azi? Unde-o fi, mă rog, suflet, în ființa aceia care ne pândea până plecam la slujbă amândoi, ca să aducă apoi în casă țiganca să-i dea cu ghiocul, pentru ca pe urmă, după ce dumneaei a fugit, să ne fure toată iarna, până le-am găbjit?

Și Doamna spori, un ceas întreg, pomelnicul servitoarelor, cărora le-a dat leafă „pe ședere", „pe furate", „pe dormite și mâncate", cele mai multe fiind „dușmance plătite", cari „umplu mahalaua" cu ce se petrece în casă; cari „critică"; cari „după ce ți-au stricat lucruri de valoare" și ai îndrăsnit numai pe sfert să le pui la socoteală, îți aduc „Secția" să-ți încheie „acte", ori îți fac „numai așa din răsbunare, reclamație că nu și-au primit leafa."

Și Doamna păstră, pentru concluzie, un „argument" cu care să sfărâme orice altă părere s'ar opune socotinței ce are despre slugi.

— „Adu-ți, te rog, aminte de Rosa. Știi, cea care-ți preda, în fiecare noapte, la culcare, cheia dela poartă, ca să fii încredințat că e „sfântă", că nu ese nici decum noaptea pe drumuri și că, Doamne păzește, nu intră nimeni la dânsa... Mai ții minte noaptea aceia în care un golan ședea la ușa ei, iar altul cu cuțitul o scrijăla, ca pedeapsă, că dânsa adusese, peste gard, mai înainte, pe altcineva? Ai uitat oare, cum, eșind afară să strigi după ajutor, ori să prinzi pe ticălos, puțintel ți-a lipsit să fii junghiat, lăsându-ți, când a sărit peste gard, cuțitul de măcelar, „corpul delict" cu care ai avut un an întreg de furcă pe la poliție și judecătorie? Și mai zici că hienele acestea au suflet, strigă Doamna Iurașcu, cu ochii scădați în lacrimi și amărăciune?

N. Stoica:
Natură statică

Omul căzu desarmat, pe scaun. Ce-ar fi putut spune împotrivă? Își aducea aminte de toate necazurile, de toate alergările pe la poliție unde funcționarul respectiv le poftea să-și moaie mânile în tuș violet și apoi să lese urma „labelor“ pe o hârtie. Pentru atâtea „condicuțe“ trepădase pe la prefectura poliției, pentru atâtea „declarații“, „angajamente“ și „anchete“ fusese, încât aproape să dea dreptate femeii care plângea spunându-și, ca unui duhovnic, năduful ei:

— „Eu nu mai fac altceva pe lume decât să muncesc pentru hienele acestea. M'am băgat slugă la dârloagă. Eu alerg la slujbă, cu inima pe acasă. Și nu mă aleg c'o lețcae de economie. Ele bindisesc de bine, au tot ce trebue, își dau în ghioc ori își citesc în cafea după pofta inimii și leafa le rămâne întreagă. Eu sunt sluga lor și nici decum ele, mie! Să mă lași în pace și să nu-mi mai pomenești că au suflet hienele!

Din pricina necazurilor cu servitoarele, nu rareori se întâmpla ca Doamna Iurașcu să rămână singură. Și atunci dădea svoană pe la prieteni, pe la cunoscuți și chiar la „Universul“... după o servitoare bună.

Se întâmpla așa dar să vie mai multe. Să defileze chiar. Una, cu pălărie. Alta, cu blană. Toate cu pretenție: odaie separată, parchet, să nu fie copii, Dumineca slobozenie, și „douăsprezece sute“ leafă! In sfârșit oprea una mai simplă, mai puțin „stilată“. Și iar venea alta. Adesea, cea din urmă venită, i se părea a fi mai bună decât cea pe care o angajase. Din aceste întrelocări și concedieri subite nu de puține ori eșeau iar necazuri.

Și iacă s'a întâmplat, mai zilele trecute, ca, dând „sfoară prin țară“, să se pomenească la ușă c'o basarabeancă. Femeie blajină, dar după semnalmentele — în care Doamna Iurașcu era expertă — i se păru a fi o „moacă“, „un ghem de molii“ ori o „mămăligă moale“. Ori, ea, nu poate nici decum suferi servitoarea molâie. Ii place ca sluga să fie „spirt“. Să o înțeleagă din ochi. Fără multă vorbă. Că s'a săturat de douăzeci de ani învățându-le abecedarul bucătăriei și apoi după ce-au ajuns „maestre“, le abate de plecare. Dar ce era să facă acum? De atâtea zile aștepta să-i vie macar o momâie. Trebuia s'o îngăduie chiar dacă, așa cum s'a întâmplat, s'a apucat să spele la un loc șervetele de masă cu cinstiții pantaloni... de noapte ai lui Toader Borș, bărbatu-so, cu care nu este cununată, dar care face mare caz de „nevasta“ lui, „c'oana Silimonia“.

Firește, că Doamna Iurașcu a blagoslovit-o o leacă pentru nesocotința ei, dar ea, rușinoasă cum este de feleșagul ei, abia a ridicat ochii de

Bătrânică din munții Moldovei

pe rufe și cu glas dămol dar apăsat a zis stăpânii:

— „Vai, Doamnă, bine că s'a întâmplat să nu fie Toader al meu, aici, să te audă ocărându-mă, că, zău, nu știu ce-ar fi fost în stare să facă. El nu mi-a zis, nici odată, măcar „dă-te mai încolo“.

Da, Toader Borș, bărbat de 40 de ani, cu ochii aprinși, e violent și trăsnit rău. El zice despre sine că-i „pânea lui Dumnezeu“. Că „urăște de moarte nedreptatea, minciuna“ și că „nu face decât bine“. Are conștiința că el, cel puțin cât e cu voia lui, „n'a făcut păcat vr'odată“. Și „tocmai de aceea, mă mir, spunea el în chip de mărturisire Domnului Iurașcu, de ce mă urăsc oamenii, de ce-mi fac nedreptate, de ce nu mă pot aciua și eu undeva să mănânc liniștit o pâine? Era mai bine, Domnule, auzi, era mai bine când eram sub Ruși“.

Dacă ai fi încercat să ispitești pe „C'oana Silimonia“, ai fi putut afla lesne pricina pentru care Toader al ei nu leagă două pae laolaltă și este urât de lume. Așa, bunăoară, prima dată, el s'a însurat, în satul lui basarabean, furând nevasta unui preot. Femeia avea numai vr'o douăzeci de ani peste vrâsta lui. Ci-că s'a uitat la... sufletul ei. Dar „s'a amestecat lumea și diavolul“

și n'au putut să ducă împreună căruța. Acum, pupă ce-a fugit din sat de huiul lumei, a lăsat-o pe aceia și a luat, tot de acolo, pe o fată care are cu douăzeci de ani mai puțin ca dânsul. Ci-că „s'o crească el, după pofta inimii lui". E „c'oana Silimonia", cum o desfătează el pe Solomonia lui. Ar fi mai aflat apoi că a plecat dela o fermă numai pentru că stăpâna i-a dojenit că n'au făcut la rostul ei, anumită treabă în gospodărie. Toader n'a putut suferi „o observație ca aceia" și într'o clipă și-a luat catrafusele și pe „c'oana Silimonie", a rupt iute relațiile diplomatice și dus a fost. A intrat apoi la un domn mare care i-a găsit și slujbă la așezământul la care lucra el. Dar pasămi-te să stea Toader într'un loc! A fost deajuns ca stăpâna casei să i facă femeii observație pentru o stricăciune... ca Toader să afle această „ofensă" la adresa „C'oane Silimoniei" și să plece — ca un jidov rătăcilor — fără a vesti măcar stăpânii, lăsând pe gospodina casei bolnavă și, fără slugă în loc. Lucru care a atras după sine scoaterea din slujbă, domnul acela mâhnindu-se foarte de asemenea „boerie cu nas de ceară". Așa că, dacă-i la o adicătelea, se găsesc berechet pricini pentru care Toader Borș, răsvrătitul, nu se poate aciua și el undeva...

Doamna Iurașcu trebuie deci să mai adauge, la șiragul cel lung de „hiene", numele cu atâta scumpătate rostit de Toader trăsnitul: „C'oana Silimonia". Mai ales că, fiind nevoită s'o concedieze că „nu-i poate face macar o observație și-i și sare în cap protectorul", are prilej să vadă, abia după ce-a plecat, că așa blânduță și moacă precât era, tot s'a priceput s'o fure pe cucoana, luând dintr'un geamantan niște stofă nouă...

Că vezi „hienele acestea mi-au mâncat viața" spune — obsedant — Doamna Iurașcu, așa ca un fel de „bună ziua". Iar dumnealui Domnul Iurașcu, cu principiile lui de omenie, de bunătate, de pedagogie creștină... trebuie să înghită în sec... că n'a venit încă ziua aceea când să-i spună și el soției sale:

— Iată că și „hienele" au suflet.

Și totuși el crede, cu încăpățînare, până la tăierea capului, că n'a murit neamul slugilor cari ascultă de stăpânii lor pământești „cu frică și curăție de inimă, ca de Hristos" slujind „cu bucurie, ca Domnului, iar nu oamenilor"...

Dar, de sigur, încă nu sunt vrednici, ei, de asemenea slugi.

GIOVANNI PAPINI

ARTA DESUMANIZATĂ

Trad. de Prof. RADU I. PAUL

Toată lumea, după părerea mea, vede prăpastia tot mai mare dintre ultimele mode ale artei și sentimentele cele mai vii și mai profunde ale omului. Toate sunt dovezi, și adesea intolerabile dovezi, despre această supremație a creerului, sau mai exact, a simplelor „invenții" cerebrale asupra inspirației și asupra sentimentului, sau chiar supremația mecanismului și a fizicului asupra impulsiunilor naturale ale sufletului viu.

Arta însfârșit, neizbutind să fie supraumană, a ajuns inumană, *desumanizată.* Arta aceasta s'a înstrăinat de omul adevărat și întreg, de instinctele, de idealurile, de dorințele, de afecțiunile acelei făpturi plămădite din suflet și sânge, care este omul.

Intrați într'o expoziție și vă veți găsi în fața unor fantoșe boldite, a unor manechini lustruiți, sau în fața unor lucruri și forme înțepenite; intrați într'un edificiu, așa zis raționalizat, și vă veți simți prizonierii unor suprafețe geometrice de ghiață, goale, ostile, inospitaliere, fără acea nădejde de intimitate și de reculegere; ascultați un concert de muzică ultimul stil, și în loc să vă simțiți consolați și mișcați, veți fi năpădiți de o grindină, de acordurile scâlciate, de zgomote înțepătoare și inervante, sau cel mult de plictiseala unui nesfârșit joc sonor; citiți o poezie și nu vă veți simți inundați de o căldură nouă, ci veți fi năuciți de un vârtej de senzații discontinui, de aluziuni greu de interpretat, de expresii forțate și capcane verbale, care vă vor oferi cel mult o insipidă satisfacție muzicală.

Peste tot simți răceală, pustiu, indiferență și distanță. Spunea odată Tocqueville că marele dușman al omului, în toate sensurile, este frigul. Ei bine, arta de astăzi este o artă glacială, artă arctică, și prin aceasta dușmana omului, sau, cel puțin, străină exigențelor vitale ale omului.

Citiți povestirile tinerilor noștri, și a celor de tot tineri. Vă predomină o indiferență distrată, un cântec abstract și pierdut, un sens de înghiețată obiectivitate și de îndepărtare voită, abia atenuată de câteva notațiuni lirice. Sau totul se transformă în grotesc, în monstruos, în neverosimil, în caricatural, abandonând astfel în chip voit și hotărit adevărul uman.

In teatru proastele și artificialele comedii

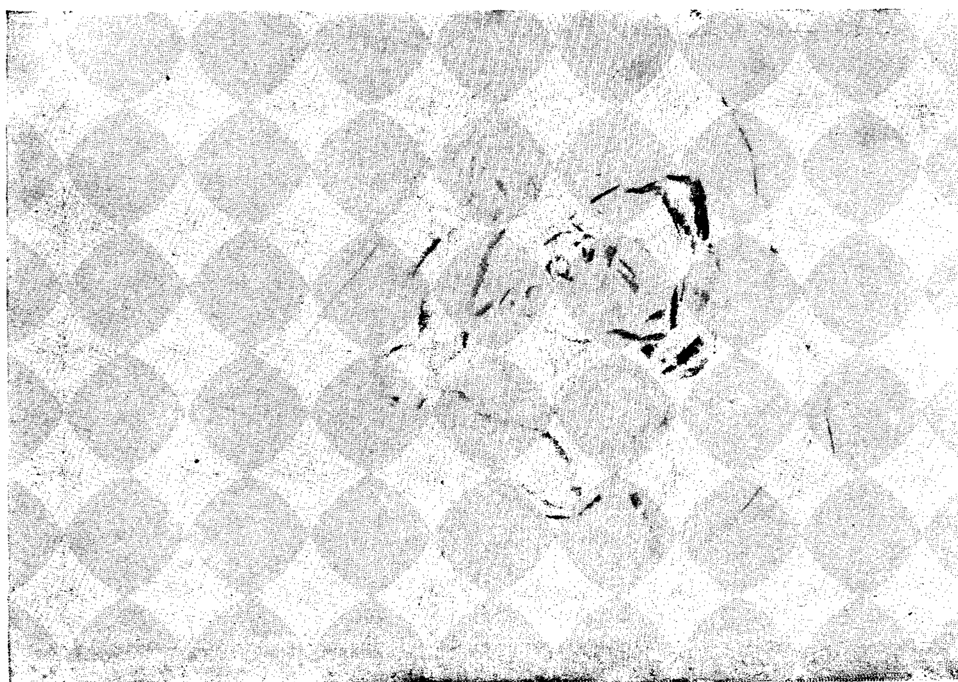
Teodor Palladi: Portret

burgheze, indezirabilă moștenire a veacului al optsprezecelea francez, ne-au dus până la desgust dar și noile tentative consistă în a reduce comedia la niște discuții hazlii de probleme sociale și sensuale, ca în Shaw, și în a transforma drama într'o cazuistică de probleme psihologice, filosofice, intelectualiste și relativiste, cum se întâmplă așa de des la Pirandello.

In pictură stăm și mai prost. De unde altă dată marionetele imitau mișcările și înfățișările vieții, astăzi ființele umane pictate de anumiți pictori, imită modestia spectrală a marionetelor, a păpușelor de pae, ori a păpușelor de ghips colorat. Și de la natura moartă, care deja era o abdicare de la cea mai înaltă funcție a picturii, am trecut la obiectele moarte, la instrumente artificiale, la pânze ocupate cu echere și compase, de busturi și capete de mucava, de plastice din muzeul frobelian, sau din sălile de desen.

Casele apoi, au devenit, după satanica formulă a lui Corbusier, mașini de locuit, construite în serie, în care nu mai găsești nici o urmă din acele sentimente pe care le satisfăcea arhitectura clasică veche și aceia a umanismului. Edificii în care pretinsa comoditate științifică face viața mai tristă și mai sclavă; în care nu găsești dulceața unui arc, grația unui ornament, acea bunăvoință de cald refugiu, pe care o simți până și în cele mai umile case de la țară. Aceste edificii nu par de loc făcute pentru oameni în toată firea, ci pentru osândiții birocrației, pentru deținuți, sau pentru niște automați metalici, pentru Robotul lui Ciapek, pentru păpușele semimișcătoare ale lui Vaucanson.

Muzica s'a redus încetul cu încetul la o fastidioasă acrobație de disonanțe incongruente, căreia-i repugnă mai presus de toate tot ceea ce o apropie de melodie, de cântecul cu înțeles, de emoție. Poezia se mulțumește cu exibiții și rafinamente imaginative și stilistice pentru uzul inițiaților și adepților, când nu se reduce deadreptul, ca la supra-realiști, la scriere automată de paranoici voluntari. Literatura, incapabilă sau stearpă de sentimente, a renunțat de mult la epopee,

Tacke Soroceanu: Copil dormind

cântec triumfal al faptelor mari şi la tragedie, alinătoarea suferinţei omeneşti, fruct al destinului şi al întrecerii dintre oameni şi zei; la acea tragedie, care a fost culmea cea mai înaltă a poeziei umane.

*

Desigur nu toată arta zilelor noastre e desumanizată în această măsură. Mai sunt şi astăzi artişti care n'au renunţat la plinătatea omului din ei, străduindu-se să facă opere omeneşti pentru fiinţe omeneşti. Dar aceştia, după cuvântul de ordine al recentei carbonerii estetice, sunt nişte înapoiaţi, nişte muribunzi care se îndărătnicesc să nu moară. Din nenorocire, alături de aceşti puţini, nu lipseşte niciodată autorul de romanţe sau romane à la veacul al optsprezecelea, care mai scrie şi azi poezie arcadică, alegorică sau romantică, care pictează în stil academic şi verist, care edifică în veacul nostru false biserici romane şi vile renaissance. Aceştia însă sunt inofensivi, bieţi provinciali, în afară de curente, indivizi răsuflaţi şi mediocrii, care nu sunt luaţi în seamă de critică şi care cu atât mai puţin vor fi urmaţi de tineret.

Dar, pe de altă parte, acei care mai caută încă în artă ceea ce arta a oferit aproape totdeauna oamenilor, adică reflexul sentimentelor omeneşti, au o insiinctivă repulsiune pentru arta pe care noi am numit-o desumanizată – chiar dacă din timiditate sau din teamă de a nu trece drept retrograzi sau capete încuiete, n'o mărturisesc – şi revin în chip mai mult sau mai puţin clandestin, la vechile cărţi ale înaintaşilor, la melodramele încărunţite ale veacului trecut, la vechia pictură eroică şi sacră, la arhitectura epocei clasice, sau, şi acesta este cazul cel mai rău, caută satisfacţii eproximative necesităţilor lor pasionale, în cântecele la modă, în cuplete, în picturile de bulevard, în romanele de aventuri, sau în bestialele capodopere ale cinematografiei americane.

Şi cu drept cuvânt: când poporului nu-i mai dai pâine de grâu şi vin ca lumea, îl vei vedea într'o bună zi mestecând cauciuc şi înghiţind la ceai de muşeţel. Sunt o sumedenie încercările susţinute numai de vanitatea şi curiozitatea celor puţini, iar pe de altă partè de foamea şi setea celor mulţi.

Intre acei care ne oferă repetiţii învechite şi şterse ale unui trecut mare, şi între acei care, fie şi cu cea mai mare iscusinţă, se amuzează cu întortochelile artei desumanizate, pentru un om care caută frumuseţe şi adevăr, nu este cu putinţă să aleagă. Nici vechitura uzată şi despreţuită, nici noutatea glacială şi mecanică nu vor putea mulţumi gusturile noastre de popor sincer şi viguros, şi nici nu vor răspunde dorinţelor noastre de fiinţe înzestrate cu inimă şi sânge. De aici, în ciuda anumitor aparenţe iluzorii, crescânda repulsiune pentru acest fel de artă.

Toată lumea simte această desumanizare a artei – cu totul deosebită de transumanizarea dantescă – această îngheţare, această înstrăinare a ei de om. Mulţi rămân perplecşi şi rătăciţi în faţa ei, ca un amant care şi-ar vedea schimbându-se încetul cu încetul în stană de piatră fiinţa iubită şi caldă pe care o adoră.

*

Cauzele acestei mutaţiuni a artei, care s'a anunţat chiar dela începutul noului secol, dar care s'a petrecut mai presus de toate dela sfârşitul marelui războiu încoace, sunt, după a mea părere, mai multe decât una.

Cea dintâiu şi cea mai firească, este aceea care în toate timpurile a solicitat pe cei mai neastâmpăraţi şi ambiţioşi dintre tineri, să prefere contrarul acelor calităţi care erau semnul şi mândria epocei pe sfârşite, epoca bunicilor şi părinţilor.

Verismului sleit al veacului al optsprezecelea, îi urmează aşa zisa „artă metafizică"; urîcioasei arhitecturi supra-încărcate, compozite, eclectice, „liberty", îi urmează aşa zisa „arhitectură raţională"; melodramei verdiene, mascagniene şi pucciniene, în întregime străbătută de patetice efluvii, îi urmează muzica novecentistă, care înlătură orice cadru, respinge cantabilul şi, din oroare de sentimentalism, se fereşte de orice sentiment; romanului burghez şi romanului dannunzian, acel roman prea negligent, monoton, ipocrit şi monden..., îi urmează romanul uscat şi indiferent de astăzi, descusut şi voluntar impasibil, fără nici o frumuseţe; poeziei discursive şi eroice a lui Carducci, acelei poruncitoare şi pompoase a lui d'Annunzio, acelei afectat-agreste a lui Pascoli, îi urmează aşa zisa „poezie ermetică" de astăzi, care evită marele teme tradiţionale şi, după exemplul francez, se străduește să evadeze din comunitatea gândirii şi afectelor obişnuite, încercând cu ajutorul unor puteri invizibile, să deschidă porţile unor necunoscute tărâmuri spirituale; poeziei puternice, vii şi bogate care s'a format după Carducci, îi va corespunde proza obositoare, moleşitoare şi somniferă, care voind să spună mai mult decât spune, nu spune nici ceea ce ar putea spune...

Iată apoi o altă cauză: admiraţia copilărească pentru ştiinţă, pentru metodele şi descoperirile ei. Novecentiştii au repudiat veacul al optsprezecelea artistic, dar au moştenit dela acest veac nănoada superstiţie ştienţistă. Răceala obiectivistă a unei anumite literaturi, formele unei imi-

tațiuni mecanice, ale unei anumite arhitecturi, sfiala raționalistă față de tot ceea ce amintește de sentimentele omenești, sunt urmele acestei aserviri a artei în fața științei triumfătoare. Pentru asemenea abdicare ar putea fi un antidot lectura câtorva admirabile pagini din opera savantului Whitehead, în care e filosofic demonstrat, că coloarea și rezonanța morală și afactivă a lucrurilor, sunt tot atât de concrete, reale și pozitive ca și simplele date fizice și mecanice.

In legătură cu această cauză este a treia: invazia și abundența covârșitoare a criticei în timpurile noastre. Marile epoci creatoare n'au dat niciodată prea mult preț și greutate criticei admițând cel mult filologia pură. Critica vrea să fie de obiceiu, sau științifică, sau filosofică, și ca atare, duce la predominarea raționamentului, care oprimă libertatea inspirației și răcește generoasa inflăcărare a inimei. Astăzi, pe de-oparte, mulți critici pretind să mai fie și artiști, iar, pe de altă parte, în mulți artiști stă ocult sau manifest, o jumătate de critic, care-l supraveghiază, îi controlează și, s'o spunem verde, îi castrează, rezultând astfel acea artă calculată și frigidă care o vedem cu toții.

Se va zice că și creerul este uman alături de inimă și într'un anumit sens totul este uman. Dar de fapt între acestea există diferențe profunde. Inteligența are origini practice și este destinată acelei cunoașteri care are drept scop prevederea, adică acțiunea. Fantazia și pasiunea sunt dimpotrivă cu totul desinteresate, absolute și divine, și numai lumina lor dă artistului îndemn și putere creatoare. Intelectul pur, prin însăși natura sa, este îndoelnic și desparte, pe când sentimentul înfrățește, pentrucă este primordial și fundamental. Creerul divide, dar inima unește; arta care vrea să ducă întreaga lume la unitatea și bucuria extazului contemplativ, va trebui fără ezitare să se încreadă inimii, mai mult decât creerului. Aceea răpire a minții, care marilor greci le părea a fi esențialul poeților, este contrarul rațiunei calculate. Arta, în afară de credință, cere entuziasm, inspirație, iubire, și nu numai reflexiune critică. Marii artiști nu s'au lăsat niciodată intimidați de critică, dar succesul prea umflat al criticei, atât de vădit astăzi, a fost totdeauna semnul decadenței artei.

Această secătuire însă a sentimentelor calde și fraterne mai are și o altă cauză, și mai dureroasă și mai adâncă. Din 1914 lumea este în perpetuu războiu; războiu pe față și războiu pe ascuns; războiu între imperii și războiu între clase; războiu militar și războiu economic; războiu roșu și războiu alb. Fiecare popor își apără ființa; vrea să dăinuiască sau să-și extindă patrimoniul; în felul

Ioan Tureatcă: Madonă

acesta viața de toate zilele a devenit mai grea, mai aspră, mai costisitoare, mai arzătoare pentru fiecare din noi. Lupta pentru viață nu mai e formulă științifică, ci un dureros adevăr de fiecare zi, atât pentru cei mari cât și pentru cei mici. Nevoile au crescut și posibilitățile au scăzut; răgaz tihnit nu mai avem. Toți trebue să muncim din greu, adică să „luptăm" pentru viață. Epocei quasiidilice, care a fost aceea dintre 1870 și 1914, i-a urmat o epocă agitată, războnică, chiar și în țările care în aparență doreau pacea. Fiecare trebue să se gândească la sine și la ai săi; tot mai multe sunt îndatoririle, cheltuelile, sacrificiile. Se înțelege dela sine că o astfel de stare de luptă continuă, înăuntru și în afară, nu este favorabilă izbucnirii spontane a sentimentelor calde și afectuoase. Dacă vrem să nu fim învinși, trebue să înăbușim orice sentiment amical, orice pornire sentimentală, care sunt un pericol, ori cel puțin o slăbiciune. Și a înăbuși multă vreme înseamnă a suprima, a stârpi. Artiștii sunt și ei oameni și trăesc în această vreme, în această climă, în această atmosferă de luptă pe viață și pe moarte și e natural ca și arta lor să

se resimtă. Cine va scrie oare în zilele noastre o lamentaţie asupra decadenţei iubirii?

Iubirea, suprema iubire, ne va aduce aminte de ultima cauză a desumanizării artei – de uitarea şi expulzarea lui Dumnezeu.

Acei cari numai din calcul, obiceiu sau convenienţă recunosc existenţa lui Dumnezeu, îi vor simţi totdeauna prea puţin prezenţa. Dumnezeul învăţat din cărţile de religie nu încălzeşte inima; dacă Dumnezeu nu este în noi, în cea mai mare adâncime a sufletului nostru, dacă nu e viaţă din viaţa noastră, însoţitorul şi prietenul faptelor şi zilelor noastre, El va rămâne tot acel Dumnezeu exilat între zidurile bisericilor, adorat doar de lumina schimbătoare a cerurilor.

Arta mare, chiar şi când nu ne vorbeşte de Dumnezeu, este totdeauna religioasă. Şi chiar când omul dispreţueşte, ignoră sau neagă pe Dumnezeu, iluzionându-se că prin aceasta se înalţă pe sine, omul din el, în chip misterios înjosit şi umilit, se simte golit de ceva, pustiit. Asasinarea lui Dumnezeu, încercată de lumea modernă, înseamnă, în virtutea unei legi nedesminţite a echilibrului, sinuciderea omului. Omul ca să se înalţe trebue să 'ngenunche. In tovărăşie şi în unire cu Dumnezeu omul e puternic şi fericit; lepădându-se de Dumnezeu, îşi închipue numai că se inalţă şi se îmbogăţeşte, în fond se sărăceşte şi se înjoseşte. In fine, a te înstrăina de Dumnezeu, înseamnă a te lepăda de Creştinism, acea religie care a fost pururea inspiratoarea acelor sentimente divin-umane, care tocmai astăzi dispar din ce în ce mai mult din operele ultimilor artişti.

Şi arta, cred eu, este un gest de iubire, operă de caritate, deci esenţial creştină. Arta e menită a trezi simţirea, conştiinţa, a întrăma sufletul celor întristaţi şi însinguraţi, a înflăcăra pe cei moleşiţi şi absenţi, a face pe orbi să vadă minunile lumii, a înveseli pe cei lipsiţi, a purifica pe cei tulburaţi, pe impuri, pe păcătoşiţi, a întări pe cei slabi, a încuraja şi a recompensa pe cei buni. Dacă în faţa unei opere de artă rămâi tot aşa cum ai fost ieri, înainte de a o cunoaşte, poţi fi sigur că aceea operă nu este artă autentică şi mare. Orice adevărat artist este un orfeu, care are drept misiune să transforme fiarele în oameni; un semi-zeu care are datoria de a reîntineri şi preface inimile. Când cineva se mulţumeşte să desfete simţurile şi să stimuleze raţiunea, acela nu este un creator, ci un infidel şi un dezertor. „O carte este mai puţin decât nimica, dacă aceea carte nu schimbă nimica în om“, a spus prea mult despreţuitul Giusti.

Şi aceasta nu înseamnă că vor trebui tolerate şi cu atât mai puţin admirate acele opere inferioare şi neisprăvite care-şi propun a îmbunătăţi omul şi a cultiva bunele sentimente. Noi n'am vorbit până acum decât despre artă, prin urmare de artă autentică, valabilă şi desăvârşită. Operele slabe şi proaste n'au nici un efect, şi prin urmare cu atât mai puţin vor reuşi să facă bine.

N'am pretenţia cu cele spuse până aici să pot schimba soartea şi tendinţele actuale ale artei şi s'o reduc la ceeace a fost altădată gloria şi destinaţia ei firească. Dar istoria ne îndreptăţeşte o nădejde cu sorţi de realizare, mai mult sau mai puţin îndepărtată. Au mai fost, în trecut, epoci asemănătoare cu aceasta, în care raţionalismul inuman a reuşit să mortifice sufletele şi să suprime înflăcăratele avânturi ale inimii şi ale vieţii. Dar totdeauna acestor epoci le-a urmat o victorioasă renaştere.

Creştinismul a fost riposta sfărmiţării cerebrale, a eclectismului searbăd, a scientismului slăbănog al antichităţii decăzute, şi din el a născut şi a înflorit, din secolul al treilea până în al treisprezecelea, înfocata splendoare a artei creştine.

Renaşterea a fost riposta triumfătoare a scolasticei amărite şi a uscăciunei Evului Mediu, a exageraţiilor unui ascetism convenţional, care nu era mai puţin creştin decât inuman.

Romantismul a fost riposta triumfătoare a clasicismului epuizat şi stors, care a redus la scheme academice plenitudinea vitală şi umană a Renaşterii.

Din ce parte va veni astăzi riposta arzătoare şi izbânditoare a artei desumanizate? Din răsărit, dela Nord sau din Italia noastră? N'o putem şti, dar până atunci ne este îngăduit să aşteptăm şi să dorim cu încredere o nouă revoluţie spirituală, deosebită de cele de până acum, care să ducă la apariţia unei arte, care va putea şi va trebui să se numească: *artă umanistă.*

Demian: Vignetă

HAI, SUFLETE...

de I. V. SPIRIDON

Hai, suflete, de mână
Să ne pornim prin ani:
Ne cheamă amintirea
Cu porţile deschise.
Ne-om lua toiag iubirea,
Merinde 'n traistă vise
Şi ne-om întrece 'n cântec
Cu frunza de platani.

Hai, suflete: ne cheamă
Nemărginirea zării
Şi, lină, adierea
De vânturi prin vâlcele;
Ne cheamă mângâierea
Clipirilor de stele:
Lumini aprinse blândei
Liturghii a 'nserării.

Hai, suflete... Durerea
E-adâncă doar atât
Cât n'ai legat-o încă
In chinga unui vers.
O ţintuim ca 'n stâncă
Şi-atunci, atunci în mers
Nu-i mai simţim — tovarăş —
Lungile ghiare 'n gât.

Ne vom întrece 'n cântec
Cu frunza de platani;
Toiag, avem: Iubirea,
Merinde 'n traistă: Vise.
Ne cheamă amintirea
Cu porţile deschise:
Hai, suflete, de mână
Să ne pornim prin ani...

AUTOBIOGRAFIE

de I. V. SPIRIDON

Mâna Sfârşitului stă pe zăvor
Şi-aşteaptă-un semn, clipită de clipită.
Ce-ai rostuit în viaţa ta trudită?
Ce-'i spune, incurabil visător?

Că te-ai născut al optălea la rând
Şi tatăl tău, cu jumătat' de ură
A spus: Hait! Inc' o lingură şi-o gură...
Şi-a plecat iar la turmă, murmurând.

C'ai fost un an cioban la oi şi muchi,
Vecin cu vulturii şi nesfârşitul,
Dar te-a furat de-acolo hoinăritul
Oraşelor cu dascăli şi cu buchi.

C'ai rătăcit pela o 'naltă şcoală
Stricându-ţi ochii cu Descartes şi Kant,
C'ai râs c'un ochiu, ai plâns cu celălant
Şi-ai iubit fetele cu ochi de smoală.

Că ţi-ai topit durerile 'n batiste
Şi — Atlas sângerând sub cer de vers —
Ai scris, ai şters, ai scris şi iar ai şters
Şi ţi-ai ucis tristeţele 'n reviste.

Vei spune, poate, c'ai tot migălit
Să laşi în urm' un snop de pline gânduri...
De ce-ai să iei acolo, între scânduri,
Ciobanule de slove 'ndrăgostit?

Te vor uita ochii cu gene lungi
Şi zâmbetul puţinilor prietini,
Un brad poate că te va plânge 'n cetini
Şi oile de-un altul date 'n strungi...

Rondelul Mărţişorului

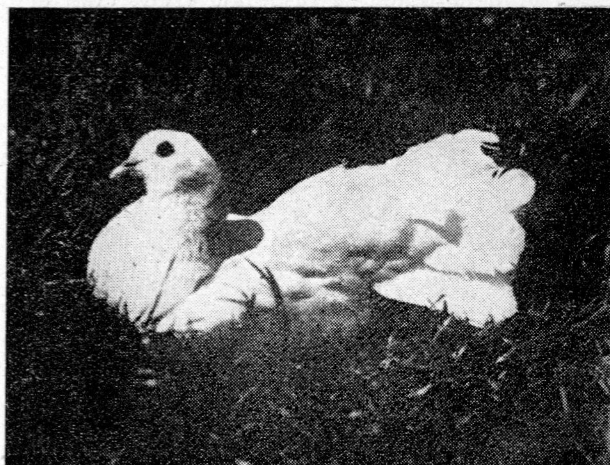
de AL. STRĂONEANU-BALAŞ

Ce doruri cresc lângă tăceri
După atâta răsvrătire?
Ce taine, mai presus de fire,
Mijesc tumultoase vreri?

De undeva, din amintire,
Sub neaua zilelor de eri
Cresc visuri noi lângă tăceri
Şi zarea-i tot o răsvrătire.

Lumini, miresme, adieri:
Sunt lumea nouă 'n devenire,
Cuprinsul tot e-o năzuire
Din zarea 'naltei primăveri.

Ce doruri cresc lângă tăceri?...

LA ÎNTREBAREA CEA MARE

de VASILE NETEA

Deși războiul este încă departe de a-și fi lichidat sinistrul ospăț, din care, pe frontul occidental, nici nu s'a înfruptat încă cu tot belșugul poftei, și într'o vreme când unii, prin care vorbește însăș glasul îndurerat al umanității, mai speră că milioanele de brațe înarmate s'ar putea întoarce la vetrele lor fără a fi deslănțuit uriașul măcel, o întrebare bate la poarta conștiinței tuturora: dar după război ce va fi, ne vom pregăti iarăș pentru altul, peste alți douăzeci de ani flăcăii noștri vor fi aruncați iarăși în foc? Vom vedea iarăș arzând orașe și sate, vom vedea pustiindu-se regiuni întregi, vom citi iarăș listele macabre ale milioanelor de morți și de răniți?

O întrebare mare e aceasta, o întrebare chinuitoare, o întrebare de care depinde panica sau balsamul mângăetor, setea de a trăi sau ura împotriva vieții și a neamului omenesc, dragostea pentru acest neam ori scârba cea mai cumplită.

E întrebarea cea mare, e întrebarea tuturora.

Cine va răspunde acestei întrebări, cine îi va aduce dreapta deslegare? Cine îi va aduce lumina cunoștinței? Vor răspunde sistemele politice, vor da răspuns bun vastele și atât de minuțioasele organisme economice, ne vor lumina marile creații ale culturii și ale artei, ne vor mângâia uriașele descoperiri ale științei și ale civilizației?

Da, vor răspunde marii bărbați de stat; da, vor afirma iscusiții reprezentanți ai economiei și ai finanțelor; da, vor asigura sinceri creatorii de cultură și de artă; da, vor declara solemn savanții, filosofii, creatorii de civilizație; da, vor răspunde toate domeniile lor de activitate; da, vor răspunde cu toții și fiecare va fi convins că spune adevărul, numai adevărul.

Și cum ar putea să răspundă altfel, cum ar putea să creadă altfel atunci când toate organizațiile de stat, toate sistemele politice și economice, toate descoperirile științifice, toate invențiile și toate cuceririle civilizației, nu urmăresc altceva decât să se pună în serviciul omenirii, să-i asigure viața, să i-o înfrumusețeze, să-i dăruiască fericirea.

De nenumărate secole omenirea oficiază în fața acestor altare, pentru înfrumusețarea și strălucirea lor atâtea genii, atâtea talente, atâtea minți înalte și-au adus ofranda gândului și a faptei lor.

Opera realizată de ei e temeiul și certificatul de existență al omenirii întregi. Au dreptate deci, cu toții, din toate punctele lor de vedere, să răspundă cu toată sinceritatea la această crucială întrebare.

Vom fi satisfăcuți însă de răspunsul lor? Vom putea crede cu toată hotărîrea că într'adevăr prin ei și prin operele lor ne vom mântui?

Ne pot ei asigura pacea, fericirea, pot ei asigura pornirea creatoare a ogoarelor, pot asigura dreptul la viață și la fericire al tuturor oamenilor, pot asigura dreptul familiei de a avea un părinte, dreptul copilului de a avea un tată, dreptul soției de a avea un soț, pot ei asigura dreptul omului de a trăi fără a se vedea amenințat de a fi înjunghiat de aproapele său, de a-și vedea țara și neamul îngenunchiate de aproapele său?

Da, se vor grăbi să răspundă și acum; da, acesta este scopul nostru, se vor grăbi să mărturisească cu toții.

Răspunsul lor însă nu mai este un răspuns drept, nu mai este un răspuns întreg, nu mai este adevărul absolut.

Răspunsul lor este un răspuns mărginit, parțial, incomplet, unilateral, un răspuns care nu vede și care nu rezolvă decât jumătate din problemă. Ei se vor strădui să asigure aceste drepturi, să asigure libertatea omului, fie sub forma individuală, fie sub forma colectivă, fără a reuși perfect niciodată, fiindcă, cu toate că arta și cultura, știința și civilizația nu se zăvorăsc numai între anumite hotare, sborul lor putând poposi oriunde, putând fermeca toate inimile și conștiințele, condițiile materiale ale realizării lor, organizarea lor practică, vor fi totdeauna în funcție de sistemele politice de guvernământ, de organismele economice, iar acestea sunt proprii și nu se pot aplica decât unor popoare, unor state, popoare care se conduc numai după interesele lor, creind astfel acel egoism în calea căruia nu mai rezistă nimic, și care, triumfând, nedreptățește dreptul la viață, la libertate și la muncă a atâtor alte popoare. Marii oameni de stat, marii economiști, se vor strădui se realizeze fericirea popoarelor lor, ignorând pe toate celelalte și creind astfel în sânul omenirii veșnica stare de nemulțumire, de revoltă, de revanșă, și care apoi în mod firesc, mai de vreme sau mai târziu, duce la un război, acesta la altul, și astfel dreptul omului, chiar a celui mai bine ocrotit și guvernat, va depinde mereu de aceste reacțiuni.

Omenirea nu va cunoaște niciodată pacea atâta timp cât va exista în sânul ei un singur popor nemulțumit!

Horia Teodoru: Desen

Vor putea vreodată marii bărbați de stat ai planetei, ei, care sunt cu atât mai mari cu cât pot cuceri mai mult, cu cât pot îngenunchia mai multe popoare, mai multe țări, vor putea ei asigura fericirea și dreptul la viață al omenirii? Dar pot ei asigura acest drept măcar pentru popoarele lor, știut fiind că fiecare acțiune stârnește o reacțiune și că învinsul de astăzi poate fi învingătorul de mâine?

Nu, categoric nu!

Dar dacă ei, cu tot ce se ține de ei, nu pot asigura acest drept atunci cine îl poate asigura, cine poate răspune la marea întrebare, cine poate aduce și menținea pacea?

Credința, numai credința în Hristos!

Artele și științele au umplut popoarele de orgoliu, marii bărbați de stat le-au înnebunit cu mirajul victoriilor, invențiile și tehnica le-au înarmat din creștet până în tălpi, au cucerit pământul, văzduhul și apele. Cu ajutorul științei și al tehnicei se pregătesc formidabilele masacre. In numele culturii se disprețuesc popoarele care n'au ajuns încă la acelaș grad de cultură. Pot ele deci aduce pacea, pot ele aduce ceeace aduce credința în Hristos, credința în iubirea aproapelui, credința în iubirea frățească dintre oameni și popoare, credința care vede în fiecare om un frate?

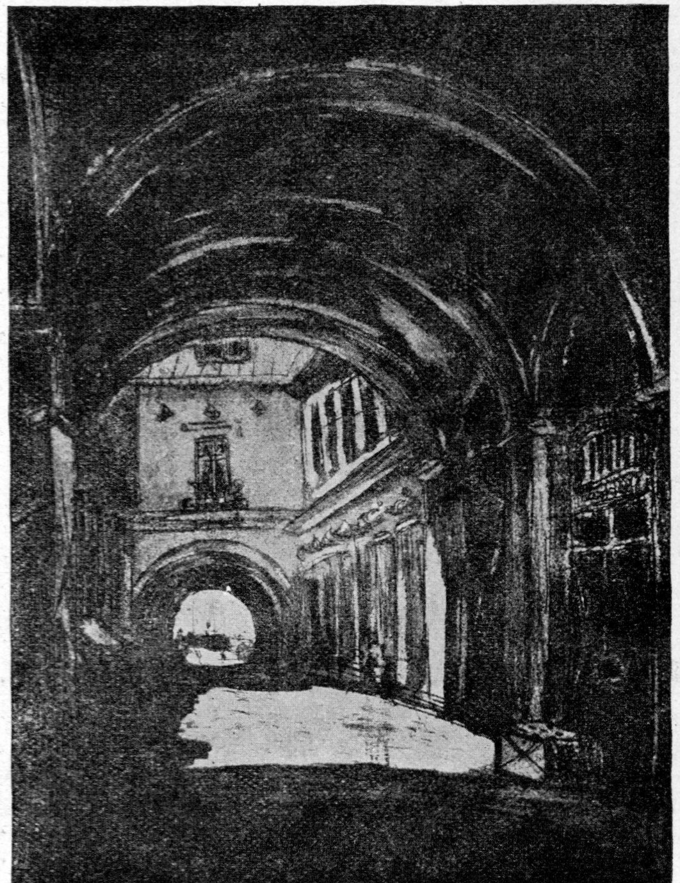
Credința nu poate crea rivalități, nu poate provoca ciocniri de interese, nu poate umili prin trufie, nu propovăduește acumularea de bogății, nu predică vărsarea de sânge, nu îndeamnă la batjocorirea și aservirea aproapelui, ea poate pătrunde pretutindeni, spațiul ei este nemărginit, condițiile ei de existență sunt exclusiv sufletești.

Artele și științele, civilizația și cultura, politica și economia n'au putut apropia pe om de om, n'au putut creia acea înțelegere între popoare, n'au putut împiedeca omul de a ucide pe om.

Dela ele zadarnic vom aștepta deci mântuirea. Ce-au putut face au făcut. Au creat frumuseți și desfătări, glorii și străluciri, l-au făcut pe om stăpân al tuturor lucrurilor, i-au aservit natura, materia, nu l-au făcut însă stăpân pe sine, nu l-au înălțat până la sine, nu l-au făcut să se descopere pe sine în milioanele de ființe de acelaș fel. In această descoperire stă mântuirea și pacea neamului omenesc.

Aceasta însă n'o poate face decât credința, credința în Hristos.

La sfârșitul războiului vor fi atâția morți de plâns, atâția schilavi, atâtea văduve și atâția orfani, atâtea dureri și atâtea ruine, încât chiar și învingătorul se va cutremura în fața lor. Se va vedea atunci că toate victoriile sunt deșărtăciuni, chiar și cele mai strălucite, și că ele nu pot da omenirii un echilibru, un reazem stabil. Omenirea

R. Iosif: Han din București

va vedea că dacă nu vrea să se îndrepte iarăș către un nou măcel, dacă va voi să se isbăvească, apoi numai pe drumul credinței, pe drumul credinței în Hristos, se poate mântui.

Numai credința, respectând și iubind deopotrivă toate popoarele, poate asigura pacea între ele. In afară de ea nu e decât prăpăd și desărtăciune; în ea nu e decât pacea, libertatea, viața, fericirea.

Atunci când toți oamenii și toate popoarele vor crede și vor trăi după canoanele credinței, atunci nu vor mai exista învinși și învingători, flămânzi și bogați, prieteni și dușmani, ci numai frați, numai oameni cari mântuiți de blestemul războiului vor putea să trăiască în pace și belșug, pregătindu-se pentru împărăția cerurilor.

Iată dar cine poate răspunde la marea întrebare, iată cine poate răspunde bine, cine poate răspunde drept: credința.

Numai prin credință se vor salva artele și cultura, numai prin ea știința nu va fi altceva decât binefăcătoarea neamului omenesc, numai prin ea economia va isbuti să-și realizeze marele ei rol umanitar, numai prin credință va putea asigura politica statelor echilibrul mondial, numai prin ea se va putea ajunge la pacea dintre națiuni, la respectarea specificului tuturor națiunilor.

Ce va fi după război? Cine va învinge? Pe ce drum va merge omenirea?

Un lucru e sigur, ea numai atunci se va isbăvi, când va învinge credința în Hristos, credința în Fiul lui Dumnezeu.

Istoria ei cea frumoasă va începe abia din acel ceas...

Femeia română în timp de războiu

de Dr. G. PREDA

Știm că femeile nu sunt formate pentru a purta armele, deși unele din ele — cum a fost la noi Ecaterina Teodoriu — dovedesc că eroismul războinic nu se arată cu totul incompatibil cu sexul lor. Femeile își pot însă evidenția virtuțile cultivate în timp de pace, pregătind pe fiii lor pentru cariera ostășească și inspirându-le virtuți bărbătești.

Dacă în timp de războiu femeile nu vor trebui să poarte armele, ele vor putea totuși ajuta îndeplinind multe servicii bărbătești, pregătind materialul necesar de războiu (rufărie, echipament, cartușe etc.) dar mai ales îngrijind bolnavii și răniții. Negreșit că aceste din urmă îngrijiri pot pune în pericol viața lor, căci pot avea loc în regiuni expuse focului inamic sau în medii de boale contagioase. Ele trebuesc să se obicinuiască cu astfel de îngrijiri, căci cele aduse de femeie s'au dovedit superioare acelor bărbătești. Gingășia, mila, compătimirea, surâsul în mijlocul atâtor mizerii, vorba liniștitoare și care consolează, fac ca suferința să fie mai puțin acută, vindecarea mai promptă, moartea mai puțin crudă.

Femeia este pe lângă necunoscutul soldat rănit sau bolnav, un membru al familiei lui absente, este mama, sora, soția sau fiica lui și prin respectul ce-l inspiră, oprește pe multe buze, înăbușe în multe inimi, decepția, blestemul și desnădejdea. Ascunzând în inima lor lacrimile și durerea, femeile servesc în astfel de ocazii patria aproape tot așa bine ca și bărbații.

Ca fost medic militar ce a participat la cele două mari războaie (1913 și 1916) am putut aprecia la justa lor valoare spiritul de devotament și de abnegație al femeii române, auxiliară a medicului, fie la ambulanțele de pe câmpul de luptă, fie la spitalele din zona etapelor sau din zona interioară. Exemple demne de imitat le-au dat în primul rând Reginele noastre, Elisabeta (în războiul din 1877) și Maria (în războiul cel mare), numite cu drept cuvânt „Mame ale răniților".

De felul inteligent de a utiliza cunoștințele primite, de prudența, vigilența și abilitatea mânei femeii au depins de multe ori înlăturarea complicațiilor sau infecțiilor.

Aplicarea regulelor de igienă și a prescripțiilor medicale din partea acestei auxiliare a medicilor, asigurau deseori succesul vindecării. Negreșit că infirmierele de cariera ca și cele voluntare, trebuesc să fie metodic inițiate în tratamentul boalelor și a rănilor. Se impune deci o instrucție cât mai perseverentă în ceea ce privește măsurile de asepsie și antisepsie, prepararea, aplicarea și fixarea pansamentelor, primele îngrijiri sau tratamentul de urgență.

Dar pe lângă acest rol pur tehnic, se adaogă acela de susținere a moralului rănitului sau bolnavului, acel de supraveghere, ca nici o cauză de depresiune să nu vină să exercite asupra acestui suferind o acțiune debilitantă.

Acest reconfort mintal poate că este tot atât de important (în unele cazuri chiar mai important) ca îngrijirea fizică sau corporală. Dar cum femeia nu poate interveni norocos în domeniul îngrijirii fizice a rănitului sau bolnavului, fără o educație

specială, tot așa în domeniul sufletesc, în domeniul mintal sau moral nu va putea exercita o acțiune complect binefăcătoare, fără cunoștința prealabilă și fără o practică indispensabilă în domeniul psihoterapiei.

Există la noi, aproape în fiecare oraș, școli și cursuri ce urmăresc acest scop. Ele trebuesc să fie cercetate de femeile tuturor claselor sociale. Orice pregătire pentru apărarea țării și a neamului constitue o datorie și este binevenită.

Nu mă îndoesc că femeia română, consecventă cu întreaga ei activitate din războaele trecute, va ști și în împrejurările grele ce s'ar mai putea ivi să activeze cu energie și curaj nu numai la micșorarea lipsurilor din familiile lor, nu numai pentru ajutorarea celor nevoiași, dar și pentru înflăcărarea și ridicarea morală a luptătorilor.

Femeile române, făcându-și datoria cu resemnare și fermitate vor impune țărilor amice și inamice, care vor vedea în ele o nouă forță ce complectează și întărește mai mult forța armatei noastre.

Rolul elitelor în epoca Renașterii Naționale

– Urmare și fine –

de D. E. NICOARĂ

In fața faptelor înșirate, oricine poate vedea, că viața unei națiuni prețuiește atât, cât prețuesc elitele sale reprezentative. Omul de Stat, la rândul său, precum vedem din pilda Marelui Suveran, întrunește în proeminenta sa personalitate și în înalta sa spiritualitate, suma valorilor de elită ale națiunii sale întregi. Omul de Stat, de talia gloriosului nostru Suveran întrunește în ființa sa atâta putere creatoare, încât este în stare să împlinească chiar și el singur lipsurile epocei sale și ale generației sale.

Chiar din acest motiv, omul de Stat veritabil este valoarea cea mai rară dintre toate valorile unei epoci.

Omul de Stat însă are darul și este dator să scoată la suprafață valori noi, latente, să mobilizeze toate elitele muncitoare și luptătoare ale epocei sale, pentru a le pune în prima linie de luptă, pentru a împlini toate golurile și a da Statului avântul trebuincios, spre a-și împlini destinul istoric național.

Este deci de sine înțeles că în lipsa omului de Stat, veritabil și înzestrat cu însușiri speciale, națiunile nu pot duce decât o viață lâncedă, ele vegetează abia, deși nu mor, dar nimic înălțător nu trădează existența lor. Din acest fapt se despică un adevăr crud, care ne strigă în față că *națiunile nu se pot conduce singure*, ci mulțimile trebuie să fie conduse, comandate, pe calea unui destin istoric; altminteri ele merg spre ruină și spre prăbușire.

Dar acest adevăr impune și o grijă de primă și vitală însemnătate, grija de a căuta neîncetat, care sunt elementele de elită, ale fiecărui moment din viața națiunii, pentru a le întrebuința în prima linie de luptă și de creație națională și în fruntea fiecărei ramuri de muncă. Indeplinită această grijă cu sfântă abnegațiune, se ajunge ca națiunea să aibă în fiecare loc cât mai multe elite, plugari de elită, negustori de elită, învățători, profesori, medici, ingineri, preoți, ostași de elită, cari prin avântul lor viu și creator pot duce la înflorire instituțiunea ce conduc, spre binele obștesc și spre gloria Neamului.

Ușor de zis! Ar putea obiecta oricine, căci ar trebui să știm mai întâi: *unde, când și cum apar oamenii de elită?*.

Iată întrebarea întrebărilor, la care este foarte greu să dai un răspuns lămurit și categoric. Unde este locul, care este timpul, în ce mod se pot ivi sufletele de elită în viața unei națiuni? Iată întrebări, cari trebuie să frământe mintea conducătorilor de neamuri și de țări, căci de felul cum vor ști să deslege tâlcul lor, depinde norocul, gloria, înălțarea Patriei.

Unde? Cercetând viața oamenilor mari, de elită, a oamenilor de geniu, ne putem convinge că ei se nasc și apar fie în palate, fie în colibi, acolo unde a căzut darul inspirat al lui Dumnezeu, căci, omul de geniu este cea mai vizibilă prezență a Preaînaltului Dumnezeu într'un om, el este un trimis al Cerului și are o mare misiune de îndeplinit pe pământ. Exemple? Dar istoria este încărcată cu numele lor, mai bine zis istoria nu este altceva decât biografia oamenilor mari, de elită și de geniu.

Când? Este cu desăvârșire greșit să se creadă, că oamenii mari sunt produsul timpului, că timpul i-a chemat și că timpul a făcut totul; el, omul de geniu, omul mare n'a făcut nimic.

Istoria e martoră că există timpuri de mare secetă, epoci sterpe, care chemau cu glas înecat în lacrimi și desnădejde pe omul lor mare, dar nu le-a venit când îl strigau, nu era acolo. Timpul, chiemând cât putea de tare pe omul mare dorit, putea să se prăbușească și să se scufunde în negura uitării, pentrucă omul mare nu venea,

nu voia să vină, când era chemat. Timpul avea mare nevoie de el, aşa este, dar cât despre chemare, trebuia altceva: *să l trimită Providenţa*. Iată pentru ce ivirea elitelor, a oamenilor mari nu este legată de timp, ci de voinţa Cerului, a Providenţei, care a promis prin profeţi, că la plinirea vremii toate se vor da vouă. La plinirea vremii a venit şi Mântuitorul, născându-se în locul cel mai umilit, dar a dat omenirei cea mai sublimă etică de viaţă, care n'a fost depăşită de nimeni, şi nici nu va fi vreodată.

Cum? Cum se desvoltă procesul biologic, care poate duce la formarea unei spiritualităţi de geniu, de om mare, asta este un mare mister, şi nu ştie nimeni să ne spună în ce condiţiuni fizice, biologice, spirituale se formează un creer genial, superior, de elită. Unii spun că Ursitoarele i-au cântat cuiva să devină om mare, prin calităţi spirituale excepţional de mari. Alţii stabilesc o teorie şi numesc aceste apariţii extraordinare *mutaţie*, adică o schimbare neaşteptată în şirul naşterilor din sânul unei familii, când deodată se naşte un copil, care aduce cu sine însuşirile spirituale cele mai strălucite de la toţi strămoşii şi înaintaşii, întrecându-i pe toţi cu sclipitoarea lui energie, ca şi cum n'ar fi din acelaş neam.

Dar această schimbare rămâne inexplicabilă. Ea se produce, fiindcă aşa a fost să fie scrisă în cartea vieţii de Creatorul Dumnezeu, iar omul nu poate descifra această înaltă voinţă, sfântă şi binecuvântată.

In schimb noi putem cunoaşte caracterele distinctive, semnele şi măsura sufletelor tari, ale oamenilor mari, de geniu, de elită, rupte din biografia lor, din măreţia înfăptuirilor lor.

Toţi oamenii de elită sunt mari prin *credinţa* sufletului lor. Sunt mari prin *spiritualitatea* lor şi am putea prea bine să admitem, că sufletul întregii lumi este sufletul oamenilor de elită, pentrucă ei au fost şi vor fi conducătorii oamenilor, plăsmuitorii şi creatorii a tot ce s'a străduit să cunoască, să cucerească şi să dobândească toţi oamenii, luaţi împreună.

Toate înfăptuirile minunate, de bogăţia cărora dispune cu atâta uşurinţă omul acestui veac, sunt rezultatul practic şi întruparea gândurilor ce sălăşluiau în creerul, în inima şi în sufletul oamenilor mari, de geniu, de elită.

Fiindcă oamenii mari sunt trimişii Cerului, meniţi să facă lucruri mari, este cu atât mai uşor de înţeles că ei sunt înzestraţi cu acel suflet deschis faţă de Cer, care-i face să aibă nevoie *de adevăr şi sinceritate*, adâncă, mare, curată. Nici un lucru temeinic şi mare nu poate face cineva, dacă nu ia lucrul ce i s'a încredinţat să-l facă, în serios, dacă *nu este sincer şi dacă nu clădeşte pe adevăr*.

Chiar din acest motiv al adevărului şi al sincerităţii, omul mare poate fi considerat drept un *sol*, un trimis al Cerului cu veşti, cu îndrumări, cu porunci pentru noi. De fapt aşa au fost toţi profeţii, toţi poeţii mari, toţi descoperitorii, toţi creatorii, cari au venit din inima lumii şi au fost o parte din realitatea de căpetenie a lucrurilor. Vorbele ce le spun ei nu seamănă cu vorbele nici unui om, găsim în ele o forţă ne mai auzită şi simţim o vrajă ne mai simţită.

Dar omul de elită este mare şi prin *iubirea lui de ordine, de curăţenie, de rânduială*. Omul mare este deci şi misionarul ordinei, menirea lui chiar este rânduiala. Tot ce era înainte de ordine, neorânduit, tulbure, haotic, se preface în prezenţa lui, în jurul lui, la porunca lui, prin munca lui, prin voinţa lui, şi în rânduială care uimeşte.

Viaţa omului de elită, prin urmare, nu este şi nu poate fi o petrecere şi voie bună, nici o plimbare prin alee de flori. Nu. Viaţa omului de elită este un veşnic război contra minciunii, a necredinţei, a neorânduielii, deci a haosului din suflete şi din jurul său, cu alte cuvinte straşnică bătălie în plin marş prin ţinuturi viscolite de gheaţă şi zăpadă, sau prin câmpii arse şi pustii, lipsite de umbră şi de rouă răcoritoare. Dar în această neîncetată bătălie, omul de elită trebuie să ştie, că mereu este însoţit, întovărăşit şi ajutat de Cerul, care l-a trimis. Tăria lui trebuie să fie în armele dreptăţii şi în mila duioasă ce o împarte celor oropsiţi; în simţirea datoriei ce trebuie să îndeplinească spre binele obştesc al Neamului, din sânul căruia s'a născut; în jertfa de credinţă şi de muncă ce înalţă neîncetat la altarul sfânt al Patriei sale, pentru care nici o vitejie, nici un sacrificiu de sânge şi de viaţă, nici un eroism nu este prea mult. Aşa ne învaţă toţi oamenii mari, toţi eroii, toate elitele muncitoare ale Neamului: Decebal, Mircea, Ştefan-Vodă, Mihai, Horia, Tudor, Iancu, Carol, Ferdinand. Iar azi M. S. Regele Carol II-lea, ne învaţă aceleaşi legi ale oamenilor mari. Devizele Renaşterii Naţionale: Regele, Naţiunea, Credinţă şi Muncă, sună mai întâi elitelor naţionale. Frontul Renaşterii Naţionale cheamă pe toţi în tranşeele de salvare. Se accentuează mereu: Preocuparea noastră de căpetenie trebue să fie de a pune în frunte pe cei mai buni fii ai satelor şi oraşelor. *O adevărată mobilizare a celor buni, a celor mai buni din această Ţară. Cel mai bun om politic va fi în fiecare comună acela care va putea să sporească în gradul cel mai înalt viaţa sufletească şi viaţa materială a comunei, cel*

ce va putea contribui mai mult să crească bogăția și frumusețea locului, să înalțe pe oameni la o viață sufletească puternică. Cine dovedește astfel de activitate, se poate numi cu adevărat om de elită, al satului, al comunei, al județului și al Țării sale.

Omul de elită, lucrând în felul dorit de Rege și de Națiune, merită să fie iubit.

Pilda ne vine azi iarăș de sus, ca și pe timpul marilor strămoși; deci să iubim mai mult pe acela, care ne dă pilda cea mai înaltă de eroism.

Precum în toate timpurile au fost iubiți oamenii mari, datori suntem să-i iubim și noi, să-i venerăm și să ne plecăm înaintea lor. In mod cinstit nici n'am putea să ne plecăm înaintea altui lucru, fiindcă orice om simte că se înalță pe sine, când respectă ceeace stă mai sus de el. Acesta este sentimentul cel mai ales, cel mai nobil și cel mai binecuvântat în inima omului.

Este un mare adevăr în dictonul vechilor judecăți populare: „Spune-mi cu cine te însoțești, ca să-ți spun cine ești". Tot așa de adânc tâlc găsim în înțeleptele cuvinte: „Arată-mi omul pe care-l cinstești, și prin acest semn știu mai bine decât prin oricare altul, ce fel de om ești". Prin aceasta arată oricine care este idealul său de viață, de umanitate, ce fel de om ar dori să fie, iar dacă ar putea să fie, s'ar simți așa de fericit, încât ar mulțumi lui Dumnezeu din tot sufletul.

Tineretul, dornic de a intra în elita neamului, trebuie mai presus de orice să cunoască: pe cine să cinstească, spre a-l egala și a-l urma și pe cine să nu cinstească și să-l ocolească.

In aceasta stă filosofia vieții, pentrucă aceasta este Legea. Celce nimerește bine în această lege, nu va greși în nimic, căci tiparul și modelul de urmat nu-l va lăsa să facă altfel. Dar cine nimerește rău în alegerea idealului de urmat, toată viața greșește în toate.

Cea dintâi lege este calea binelui, a adevărului, a rânduelii, a oamenilor mari, a elitelor. Iar a doua este calea negativă, a răului, a haosului, a robirii, a omului de duzină, a unui om oarecare.

Tinere, alege-ți partea cea bună! Și ține bine seama că trebuie să ai înaintea ta o țintă înaltă, cu puteri atrăgătoare, magice, imperative, în așa măsură, să te poată înălța peste nivelul scăzut al vieții de toate zilele. Nimic altceva nu te va ridica din mulțimea mediocră și anonimă și să te situeze în rândul elitelor, decât urmărirea acestei ținte. Ea trebuie să fie ca steaua polară pentru călătorii de pe marea viforoasă, ca o busolă care în orice loc stă fixată prin atracțiunea magnetismului spre aceeași țintă, neclintită de veacuri și milenii. Desigur, cine se pune în slujba acestui ideal și-și concentrează rugăciunea, voința, energia, munca și jertfa, poate fi încredințat că va izbuti să-și atingă scopul dorit.

Admitem că nu este ușor a ține neîncetat înaintea ochilor acest imperativ categoric, dar nici imposibil nu este, de vreme ce dovadă ne servesc toți oamenii mari, de elită, toți eroii.

Apoi, este dela sine înțeles că nu oricine, nu oricare om de rând, de ori unde, luat la întâmplare, poate servi de îndreptar altora, de exemplu semenilor săi, ci adevăratul om mare, de elită, de geniu, omul tipic, exemplarul ales al Neamului, eroul, acela singur este pilda de la care poți învăța, pe care te poți sprijini.

Aceste exemplare tipice, nu trebuie să le căutăm atât în viața altor națiuni, de vreme ce este nesfârșit de mare galeria oamenilor eroici și în panteonul Neamului nostru. In șirul lor poate găsi oricine tiparul dorit de credința, constituția, îndeletnicirea și înclinările sale.

Nimic nu poate să ne umple sufletul, inima și conștiința cu mândria mai înălțătoare, decât faptul că și noi putem fi alături de ceata marilor strămoși, de figurile de înaltă valoare spirituală și eroică ale falnicilor și glorioșilor înaintași, decât conștiința că le putem simți prezența lor înaintea ochilor, prin tot ce cugetăm și înfăptuim străjuiți de sufletele lor nemuritoare, cărora le datorăm credința, viața, Patria, întreit sfânta lor moștenire lăsată nouă, cu porunca de a o transmite urmașilor, prin înaltă obligațiune.

Este deci o lege a elitelor să ne apropiem cât mai mult de eroismul lor și să ridicăm nivelul datoriei noastre până la măsura eroismului lor. Cu alte cuvinte omul de elită trebuie să aibă toată viața o comportare fermă și eroică, întocmai ca și cum conduita lui ar trebui să fie lege pentru toți din jurul său.

Nu se poate închipui o țintă mai înaltă în viață!

EPIGRAME

de N. HURLUP

„Fericirea" unui bărbat

(Dialog între două ardelence)

— Ce noroc pe-al tău bărbat
C'are 'n sat un „Putzanstalt"!...
— De ce?
— Păi, cât ești de pictată,
I-ar fi fața tot o pată.

Un mobilizat

Repezit pe scări din cârcimă
Se sleise pe asfalt.
— Ce-ai pățit, măi camarade?
Îl întreab'un ipistat.
— M'au mo-mo-bi-bi-lizat!...

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Grigorie Tăușan: FILOSOFI ROMÂNI ȘI STRĂINI. Edit. Casei Școalelor, București, 170 pag. Prețul 55 Lei.

Filosofia românească e în plină și rodnică ascensiune. Avem un număr apreciabil de gânditori consacrați adâncirii și comprehensiunii problemelor privitoare la lume și viață. Majoritatea lor se impune simpatic atențiunii noastre, prin soluțiunile fericite pe cari le dau problemelor și prin interesul pe care-l manifestă față de religie, acceptând ca expresie a adevărului, constatările apodictice ale religiei — în diverse probleme.

Cartea d-lui Gr. Tăușan e concludentă în această privință. Ea înfățișează o serie de probleme filosofice, cu limpezime logică și cu stringența care se cere oricărui cugetător profund. O parte din probleme sunt limitate în cadrul strict filosofic, iar altele sunt abordate și soluționate în legătură intimă și cu concursul religiei. E destul să menționăm două din aceste probleme: 1. *Sentimentul religios și cultura modernă* și 2. *Intâmplare sau destin?*, pentru a ne convinge de adierea religioasă care le străbate. Dar mărturisirea expresă a autorului e și mai puternică în sprijinul afirmației făcute. „Credința în Dumnezeu, ca și conceptul providențial ca factor cosmic, sunt lumini excepționale care aruncă razele lor în haosul faptelor, în negura îndoelilor, în răscrucea ezitărilor dintre bun și rău" (p. 78). Când vorbește de finalitate autorul militează pentru teleologism — în sensul preconizat de Apologetică creștină, respingând hazardul, care altădată în mintea unora a contat drept factor creator al ordinei și armoniei din univers.

Frământările metafizice ale autorului și apropierea lui de religie, pentru a găsi răspunsuri îndestulătoare celor mai ispititoare și caracteristice probleme ale existenței, ne dau un indiciu prețios pentru definirea — prin anticipație — a liniei ascendente a culturii românești. Cultura noastră românească având în centrul ei spiritualitatea religioasă, va urca cele mai înalte culmi și va trăi în veac. D-l Gr. Tăușan, alături de alți slujitori ai destinului nostru istoric, a pus o cărămidă la temelia unei astfel de culturi.

Dumitru Theodosiu: PEDAGOGIA INIMEI. Edit. Librăriei Principele Mircea, București. 85 pag. Prețul 30 Lei.

Educația a fost întotdeauna în centrul atențiunii oamenilor preocupați de un viitor mai bun al generațiilor viitoare. Unora li s'a părut că roadele în materie de educație sunt condiționate de metoda pe care o întrebuințează educatorul. Ceeace a fost o greșală costisitoare. Pedegogia nouă atribuie succesul deplin, în materie de educație, în primul rând vocației educatorului și numai în al doilea rând metodei. Educatorul — potrivit noilor cerințe și credințe pedagogice — trebue să fie împodobit cu cea mai sublimă virtute creștină: *a iubirii față de copil,* sau să practice ceeace d-l D. Theodosiu numește: *„pedagogia inimei"*.

D-l D. Theodosiu e un susținător și un apologet fervent al acestui curent de mlădiere și înobilare sufletească a tineretului, prin iubire, prin apropierea și înțelegerea părintească a sufletului și inimei lui. Pentru adoptarea și întrebuințarea acestei noi căi de îndrumare a copiilor, autorul a militat și în cartea „Mai aproape de elevi".

Cartea „Pedagogia inimei" se situiază pe linia aceleași griji, de a face lumea și mai ales pe educatori se înțeleagă marele și eternul adevăr exprimat de Pestalozzi, că „spre a crește oameni, înainte de orice știință și orice metodă, trebuie să ai inimă". Autorul arată că s'au făcut numeroase încercări în spiritul acestei pedagogii, realizându-se încrederea tânărului în educatorul său, „în virtutea căreia pot avea loc acele convorbiri amicale între patru ochi, acele destăinuiri totale, acele explicări liniștite care merg până la rădăcinile răului și eliberează sufletul de poveri reale și închipuite, acele sfătuiri blânde care luminează drumul vieții și dau avânt acțiunii nobile și generoase" (p. 85).

Cartea d-lui D. Theodosiu — prin exemplele sugestive și plastice pe cari le aduce în sprijinul acestei noi pedagogii — se citește ușor și e de un real și efectiv folos oricărui educator.

I. BUNEA

Preot A. Marcoviciu, Preot I. Sabău și Diacon Iosif E. Naghiu: PREDICI ANTISECTARE vol. I. Editura „Revistei Teologice", Sibiu, 1940, pag. 81, Lei 35.

Sectele în țara noastră ajunseseră într'o vreme să fie un element destul de puternic pentru a amenința viața religioasă și a desorienta conștiința noastră națională. Ele urmăreau mai cu seamă trei lucruri: 1. Să rupă legăturile între Biserică și Stat; 2. Să aprindă lupta de clase; 3. Să șteargă ideea de națiune și să o înlocuiască cu o alcătuire cosmopolită, internațională. Deci toate ofensivele le erau îndreptate împotriva *ortodoxiei* românești. Atât a celor mistice rusești, cât și a celor raționaliste, de origine apuseană. Și aceasta nu

din cauza slăbiciunii slujitorilor Bisericii noastre ortodoxe. Motivul acestei ofensive generale l-a remarcat în chip limpede oarecând dl profesor universitar Ion G. Savin, spunând: Aceasta „fiindcă Biserica ortodoxă este singura depozitară și garanția unității noastre de rasă. Fiindcă ea singură e contopită cu trecutul ca și cu destinele acestei nații. Distrusă sau slăbită ortodoxia, dispare cea mai puternică legătură de unitate sufletească și etnică a marilor masse populare ale nației noastre."

Primejdia aceasta a fost însă întâmpinată la timp îndeosebi de către Biserică. Cartea de care ne ocupăm este rodul măsurilor luate de I. P. S. Sa Mitropolit Nicolae al Ardealului, care scrie preoțimii: „Biserica este cea dintâi datoare să pună stavilă... prin propaganda făcută cu ajutorul tiparului"...

„Revista Teologică" dela Sibiu a dedicat, acum doi ani, un număr ortodoxiei și sectarismului, publicând și un concurs de predici antisectare. Cartea aceasta deci cuprinde cele mai alese predici ale concurenților, constituind primul pichet de avantgardă a luptei puse în slujba ortodoxiei românești.

Volumul acesta prim are în față cuvântul I. P. S. Sale. Urmează apoi o prefață magistrală a Părintelui Profesor Dr. Grigorie T. Marcu. P. C. Sa privește problema sectară just, din două laturi: *ecumenică* și *națională românească*. Desvoltă în chip lămurit aceste două laturi, arătând pe de o parte „ținuta categorică de veacuri a Bisericii ortodoxe în respectarea predaniilor dela Hristos până azi", iar pe de altă parte conclude ceea ce dealtfel s'a constatat demult, că toți cei ce au părăsit ortodoxia încetează de a mai fi buni români. (Pag. XV).

Urmează 12 predici bune, scrise de Pr. A. Marcoviciu, I. Sabău și Diacon I. E. Naghiu. Toate sunt din domeniul sectologiei generale, arătând temeinicia învățăturii Bisericii noastre împotriva punctelor atacate de secte în comun: Despre Biserică, Sf. Tradițiune, Sf. Scriptură, Botezul pruncilor etc.

Stilul este limpede, convingător și fără ieșiri pătimașe, așa cum s'a stabilit în concurs.

O recomandăm călduros preoților, dându-le în acelaș timp îndemnul să nu mai zăbovească nici un ceas, ci să se ia la luptă dreaptă cu cărticelele distrugătoare de credință și de neam.

Volumul II, care va cuprinde material din domeniul sectologiei speciale, îl așteptăm cu bucurie!

Preot Const. Ciocârlan și *Ioan Irimia:* CĂLĂUZA PREMILITARULUI CREȘTIN, 1937, Iași, 72 pag.

Părintele Ciocârlan confesor premilitar și dl Irimia v.-bibliotecarul Fac. de Teologie din Chișinău, pleacă la drum cu multă însuflețire și scrie cartea aceasta pentru tinerii români. Debutul le este frumos și vrednic de laudă; a venit chiar la moment potrivit. Căci într'adevăr, educația tineretului n'a fost nici odată de o mai mare actualitate ca azi, și bucuria noastră crește când vedem încercări de îndrumare tinerească, ieșite chiar din rândurile celor tineri.

Dupăce autorii fixează rostul omului în viața pământească, tălmăcesc, pe cât de lapidar pe atât de frumos, cele trei virtuți teologice sub formă de întrebări și răspunsuri, zăbovind în cadrele lor asupra simbolului credinței, asupra rugăciunii domnești, asupra fericirilor și celor 10 porunci.

Firul de care sunt călăuziți alcătuitorii cărții este: iubirea de Dumnezeu și deaproapelui, porunci cari cuprind în sine Decalogul și Predica de pe munte.

Dea bunul Dumnezeu ca această cărticică să înfierbânte inimile tinerești cu aceeași dragoste cu care au scris-o alcătuitorii plini de râvnă pentru Domnul.

Pr. N. BELEA

CRONICĂ INTERNĂ

DUMINECA ORTODOXIEI a fost sărbătorită pe tot întinsul Țării cu o însuflețire demnă de triumful dreptei credințe asupra celor ce vreau să-i strice dumnezeiasca frumusețe.

Dintre ceice s'au făcut interpreții simțămintelor ortodoxe ale acestui neam care refuză orice „dejghinare", merită să fie amintiți solii Academiei teologice „Andreiana" din Sibiu, care a înțeles că locul ei — maicuseamă la cumpene de vremi ca aceasta — e pe parapete. Preoții Rector Dr. D. Stăniloae și profesorii Dr. Nicolae Terchilă și Dr. Liviu Stan, au rostit cuvinte grele la cântar în Oradea, Sibiu și Blaj, în vremece la Brașov incendia conștiințele ortodoxe românești incomparabilul Nichifor Crainic.

In aceaşi zi au rostit conferințe: La Cluj P. S. S. Episcopul Nicolae Colan, la Tg.-Mureș Prof. Dr. Izidor Todoran, iar la Turda Rector Dr. Galaction Munteanu.

Erau necesare aceste clarificări, ca să înceteze anumite șoapte purcese din roma cea mică.

M. S. Regele Carol II

DESCHIDEREA CORPURILOR LEGIUITOARE s'a făcut cu ceremonialul îndătinat în 7 Martie a. c. In Mesajul Regal pe care l-a citit cu acel prilej Majestatea Sa Regele Carol II a arătat încă odată, fără echivoc, hotărîrea noastră nestrămutată de a apăra hotarele Țării împotriva oricărui cotropitor, precum şi sforțările pe cari trebue să le facem ca să desăvârşim înzestrarea scumpei noastre oştiri.

Cuvintele Suveranului au făcut o adâncă impresie atât în Țară cât şi în străinătate.

Dintre lucrările actualei sesiuni a Corpurilor legiuitoare reținem: votarea bugetului general al Statului, legea pentru ajutorarea famililor concentraților, legea pentru încurajarea agriculturii şi armonizarea salariilor funcționarilor publici.

Pentru acoperirea cheltuelilor prevăzute în noul buget a fost nevoie să fie sporite impozitele. Salutăm cu o bucurie pe care cuvintele n'o pot tălmăci îndeajuns, impozitul pe care sunt obligați să-l plătească burlacii.

Pe când o lege pentru ajutorarea familiilor cu copii mulți şi încurajarea serioasă a natalității? Ca lăudabila măsură să fie întreagă...

M. SA MARELE VOEVOD MIHAI STUDIAZĂ mecanismul aparatului de stat. Insoțit de profesorul Său de Drept, Măria Sa a vizitat mai multe instanțe judecătoreşti din Capitală, urmărind ceasuri întregi desfăşurarea diferitelor procese, precum şi formalitățile ce se fac la penitenciare pentru internarea şi eliberarea deținuților.

Moştenitorul Tronului păşeşte *per aspera ad astra...*

MAX AUŞNIT ÎN BLUZĂ VĂRGATĂ. Vă mirați? Şi totuşi aşa este. Max Auşnit, de origine evreu, de religie romano-catolic, de profesiune afacerist, de ocupație director administrator al domeniilor Reşița, urmând înclinările fireşti ale rasei sale, s'a făcut vinovat de grave nereguli în conducerea puternicei instituții de înzestrare a armatei noastre. Pentru care pricină a fost judecat şi condamnat la şase ani închisoare corecțională şi la plătirea unor daune şi amenzi de mai multe sute de milioane.

Marele industriaş a îmbrăcat bluza vărgată de puşcăriaş. Ca să afle şi alții că Țara aceasta nu-i Vlăsie... Gr. T. M.

CRONICA EXTERNĂ

CEL MAI MARE VAPOR DIN LUME, transatlanticul englez Queen Elisabeth, cu o deplasare totală de 85.000 tone, lansat nu de mult de încântătoarea Regină al cărei nume îl poartă, a plecat în cea mai mare taină din portul de origine spre New-York, pentru a se odihni alături de Queen Mary şi Normandie, până la sfârşitul războiului. Şi a ajuns teafăr la destinație.

Se aude că transatlanticele amintite se vor îndrepta în corpore spre Australia, întru cât securitatea lor n'ar fi tocmai bine asigurată peste Ocean.

MISIUNEA D-LUI SUMNER WELLES, trimisul special al preşedintelui Roosevelt în Europa, a luat sfârşit, dupăce a vizitat Roma, Berlinul, Parisul şi Londra. Rezultatele ei? De-ocamdată nu se cunosc. Atâta se ştie doar, că beligeranții nu sunt dispuşi să dea înapoi.

INTREVEDEREA DINTRE D-NII HITLER ŞI MUSSOLINI, care a avut loc la Brennero, a dat naştere la cele mai fantastice presupuneri. Nimeni nu ştie ce au discutat protagoniştii axei, dar toată lumea crede, că ei au pus la cale lucruri mari, ca totdeauna când s'au întâlnit aceşti virtuoşi ai cutezanței care nu cunoaşte zăbava.

SCHIMBARE DE GUVERN IN FRANȚA. Cabinetul prezidat de d-l Edouard Daladier a demisionat. Pricina? Incetineala cu care au acționat aliații în conflictul ruso finlandez şi dorința poporului francez de-a vedea o conducere mai energică a războiului.

In noul guvern, prezidat de d-l Paul Raynaud, fostul ministru de finanțe, d-l Daladier păstrează portofoliul apărării naționale.

După unele veşti zilele acestui cabinet de războiu par a fi numărate, se aude că vor urma schimbări importante şi în sânul echipei ministeriale engleze.

Celebra scriitoare Selma Lagerlöf a murit de curând în vârstă de peste 80 de ani

PACE INTRE FINLANDA ŞI URSS. După un războiu nimicitor de 101 zile, s'a încheiat pace între Finlanda şi Soviete.

Dupăce au fost străpunse două din cele trei linii de fortificaţii cari apărau istmul Careliei, Finlanda a trebuit să ia în considerare propunerile de pace făcute de Soviete. Ajutorul de oameni promis şi pregătit de aliaţi, nu i-a putut parveni, pentrucă mareşalul Mannerheim nu l-a cerut la timp şi pentrucă Suedia şi Norvegia au declarat că se vor opune cu armele oricărui tranzit de trupe; iar Germania, tot aşa.

Rusia şi-a retras trupele din regiunea Petsamo, primind întregul istm al Careliei cu oraşul Viipuri, o făşie de pământ la nord de lacul Ladoga, portul Hangoe închiriat pe 30 ani, precum şi alte avantagii.

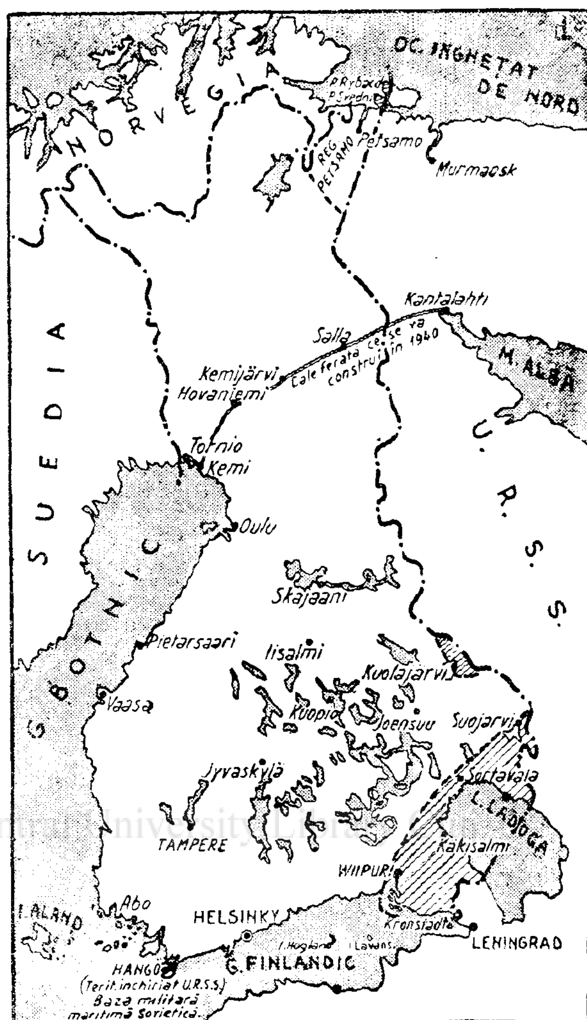
Populaţia finlandeză din regiunile anexate de URSS, a emigrat în massă spre interiorul ţării.

RĂZBOIUL. *Pe frontul de Nord* ostilităţile au încetat Miercuri 13 Martie a. c., la ora 12. Ultimul comunicat al înaltului comandament militar finlandez a anunţat că toate atacurile inamicului au fost respinse. Splendid final al unei şi mai splendide rezistenţe.

Pe frontul de Vest activitate sporită a trupelor de uscat. Pe apă mai puţine pagube ca în lunile trecute. Periculoasa mină magnetică a fost făcută inofensivă. In aer, activitate sporită deoparte şi de alta. Baza aeriană germană din insula Sylt a fost bombardată de 60 avioane britanice. Germanii au atacat mai multe convoiuri aliate şi bazele navale din insula Shetland şi Scapa Flow.

Se prevede o inteţire a războiului.

Gr. T. M.

Teritoriile cedate de Finlanda Rusiei sovietice pe baza dispoziţiilor cuprinse în tratatul încheiat la Moscova: istmul Careliei, regiunea dela vest şi nord de lacul Ladoga; peninsula Hanko (Hangoe) cu baza militară navală închiriată U. R. S. S.; insulele din golful Viipuri (Viborg); regiunea dela Nord de lacul Ladoga; o parte din peninsulele situate în zona arctică (Nordul regiunii Petsamo).

Posta Redacţiei

– Din cauza abundenţei de material am fost nevoiţi să întrerupem publicarea studiului „Paisie şi Paisianismul" de Preot Il. V. Felea, ca şi a interesantelor „Note de drumeţie" ale colaboratorului nostru I. Mănitiu. In numărul viitor al revistei vom relua însă publicarea numitelor articole.

– Din acelaş motiv au rămas pentru numărul viitor al „Vieţii Ilustrate" şi manuscrisele distinşilor noştri colaboratori V. S. – I. O. şi E. M.

– Dlui Tr. M. în S. – Nu ne-am uitat: Concursul pentru nuvelă o să apară, probabil, chiar în numărul viitor al revistei noastre.

BIBLIOGRAFIE

– *Nichifor Crainic:* NOSTALGIA PARADISULUI. Editura Cugetarea. Bucureşti 1940. Pag. 416, Lei 120.

– *Nichifor Crainic:* ŢARA DE PESTE VEAC. Poezii. Ediţia II. Editura Cugetarea. Bucureşti 1940. Pag. 128. Lei 50.

– *Arhim. Antim Nica:* MISIONARISMUL CREŞTIN ÎNTRE MAHOMEDANI ÎN ORIENTUL APROPIAT. Bălţi. Tipografia eparhială. 1939. Pag. 168. Lei 120.

– *Dr. Nicolae Neaga:* „N'AM VENIT SĂ STRIC LEGEA". Consideraţii generale privitoare la insemnătatea Vechiului Testament. Sibiu 1940. (Seria Teologică). Pag. 274. Lei 120.

– *Preot P. F. Alexandru:* RELIGIA ŞI MORALA ÎN CONCEPŢIA ŞCOALEI SOCIOLOGICE FRANCEZE. Huşi. Tip. George Cerchez. 1924. Pag. 111. Lei 45.

– *Preot Dr. Marin C. Ionescu:* „DUH ŞI VIAŢĂ". Studii modeste de psihologie şi de educaţie religioasă a tineretului. Texte biblice explicate potrivit cu vârsta şi studiile psihologice ale elevilor de curs primar şi liceal. Bucureşti. Tip. „Carpaţi" 1940. Pag. 468. Lei 120.

– *Prof. Dr. Dumitru Stănescu:* MITROPOLIA CELTZINIEI CU A DEALURILOR ŞI A TARILOR. (Din istoria Bisericii române). Bucureşti. Tip. „Universul". 1940. Pag. 95. Lei 50.

– *Prof. Coriolan Petranu:* DIE RAINESSANSKUNST SIEBENBÜRGENS. (Arta Renaşterii in Transilvania). Extras din Revista „Südostdeutsche Forschungen". (Verlag von S. Hirzel in Leipzig). 1939.

o-o

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

ÎN ACEST NUMĂR:

NUMEROASE ILUSTRAȚII